

GAZDASÁGI LAPOK

6. szám

Megjelenik minden vasárnap

1907. Február 10.

Szuperfoszfát- műtrágyákat

a legolcsóbb napi áron szállít a

„KLOTILD“ Első Magyar

Vegyipar Részvénytársaság

BUDAPEST, V., Nádor-utca 4. szám.

Szuperfoszfátot,

— Stassfurti kainitot, —

Stassfurti kálitrágyasót

40% káli tartalommal, továbbá mindenemű egyéb

műtrágyafélét

azonkívül rézgáliczot (98—99%) elismert kiftűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGARIA“ műtrágya-, kén- és vegyipar-részvénytársaság Budapest, V., Fürdő-utca 8. szám.

A Szegedi Kenderfonógyár Részv.-Tars. Szegeden

ajánl legjobb minőségű

manila kékéktőfonalat aratógépekhez

kilogrammonként cca 360 méter hosszban, melyből a múlt évben is uradalmaknak és aratógyárosoknak jelentékeny mennyiségeket szállított métermázsánként 125 korona árban bármely szükségesítő állomásra bérmentve szállítva. — Ajánl továbbá már évek óta legjobban bevált

gözeke - sodronykötelet

legjobb angol acélsodronyból, valamint mindenemű gazdasági kőéllarut.

Tavaszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

csillag védjeggyel

helyesen alkalmazva, min- den növénynek legjobb és legolcsóbb foszforsavas mű- trágyája. — Kívánata szak- munkákkal és áraján- lattal készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Andrásy-út 49.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviseelője.

Üvökodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre! ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

ÚRL REZSŐ
sertésbizományos
Budapest, VIII.,
Békkocsis utca 12.
Telefon: 97-06.

Sertéseket sovány és hizott állapotban a legmagasabb napi áron értékesít.

Gyártson

Bernhardi-féle sajtolt teőcserepet!

űgyes vállalkozó számára új, fényes jővedelmű iparág. Szabadalmazott kézi hájtású **Univerzál** építőanyag-sajtóval és a

Bernhardi-féle új nedves sajtólassal

a legjobb minőségű, legszilárdabb, legolcsóbb és teljesen vízmentes cemenő teőcserep állítatták elő. Cemenőben való jelenléte nagyfokú tartósságot biztosít a cemenő-keveréknek szemben. Finom, hideg utal alkalmazandó cemenő-zománc minden színben. Nyomatott gyártási utasítás ingyen. Ugyanezzel a sajtókkal megfelelő szárdarabok alkalmazásával cemenő-mozak-lapok, járdalapok és meszhomokó-falletek is előállíthatók. — Kérjen prospectust! Komolyan érdeklődők Magyarországon hasonló berendezéseket üzemben megtekinthetnek.

DR. BERNHARDI SOHN G. E. DRAENERT
Főmáll 1854 óta. gépgyára Főmáll 1854 óta.
EILENBURG (87), Lipcse mellett.

Kiváló szép főjelt

bronzpulyka kakasok

(ővesek) eladók 16— koronáért.

Baró Gudenus Béla,
Gád, Torontálmegeye.

Nagy-Halmágyon mintegy nyolczszáz métermázsá

jó réti anyaszéna

van eladó. Értekezhetni Veress Miklóssal Kishalmágyon.

Tischer's Patent
mindezenemű nyomtatványokhoz
szeg és hűtés nélküleg
pontosan és olcsón
készít
Tischer's Patent
Párizsi díjazott
Budapest
17. Hosszú-utca 15. szám.
Videki megrendelések is pontosan
egyközöltetnek.

BÁRDOS és BRACHFELD

műszaki és villamosági vállalat

BUDAPEST

VI., Gyár-utca 23. szám.

Villamosági osztály:
Villamos világítási és erőátviteli telepek, kastélyok, gazdaságok, gyárak, malmok, fűrésztelpek és községek részére.

Ajánlat ingyen és bérmentve.

RIEUCKE A. Hausneindorfi gözeke-gyáros több mint 20 éven át bevált kitűnő rendszerű **uti mozdonyokat, gözeke-mozdonyokat és teljes gözeke-készleteket szállít.** További felvilágosítással és ajánlattal készséggel szolgál magyarországi vezérképviselete, a **Komárom-vidéki takarékpénztár r.-t. Komáromban.**

Kedvező fizetési feltételek.

GAZDASÁGI LAPOK

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

Alapította KÖRZYCSIK LÁSZLÓ
1886-ban.

VEZÉRELT:
Hozzunk meggyadástunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Égész évre	18 kor.
Fél évre	8
Negyed évre	4

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Múzeum-körút 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.
A lap szemléi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési péczek a kiadóhivataltalhoz czimzandók.

HIRDETÉSEKET
a lap kiadóhivatala veszi fel.
Arjegyek ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

Telefon: 623.

TARTALOM.

Szemle, — y.	Lap
Angliai exportunk átnézete — Kerner Zoltán.	93
Társas. A kuruz-kor közigazgatása. — Bombay Deszö.	94
G. Gy. ar bajai. — Steiner Andor.	94
A sóköt szombit. — Dr. Vastó Gyula.	95
Az állföld öntözésének kérdéseir. — Neumann Lejos.	96
A jól szerkesztett legés szán.	98
Könyvtanmenet.	98
Az ólász orvosi képzéselése.	98
Kérdések és feleletek.	98
Kérdések: Tekarmányépa ára, P. K. — A taraj el- fogyása, B. E. — Milyen, a holdanként mennyi mi- teregyt használjak tavaszszal vetendő árpa alá? G. M. — Kertü kultúra a mozd. B. Gy. — Rehérebe mint lakomany. A. J. — Fék kitérása az utvezelen. a köz- tegnapjalai hadiföld szemféltésére. U. L. Feleletek: Néhány fogazási ténylek. V. J. — Méhelf- szülés. V. J. — A harmadonstályu korcsell adó beszá- mításolása Dr. Vantó Gyula. — Mit legyenek trakt- jum tojásnévesse ellen. Buzi Géza Félix.	99
Hírek.	99

SZEMLE.

(Sok a hó. — Ebből sok viz lehet. — Alacsony buzaárak. — Emelkedő roz- és zabárak. — Argentina termés. — A külföldiek nem téllálló buzái veszedelmében. — Emelkedő gyapjúárak. — Kedvező ragályjárvány állapotok.)

Temérdek a hó a Tisza és mellékfolyóinak vizgyűjtő medenczéiben. Volt alkalmunk arról szemlélyesen meggyőződést szerezni. A hegyekben 60—70 centiméter magas a hó. Az állatok szűgyir sülyednek bele, és ha csak hókével a községek egymásközt az utat szabaddá nem tesszik, képtelenek közlekedni egymással. Hogy ha ez a hó csendesen menne el, akkor mindenkép jó lenne. A föld beszívja és jól meg lenne rakva nyárna nedvességgel, — hogy ha azonban meleg eső olandán föl ezt a rengeteg havat, és hirtelen olvadásnak indulna, akkor lenne a gátaknak dolgom. Nem ezolunk rémképeket festeni, — de a szemünkkel is látott óriási hótömegek aira inditanak, hogy már most figyelmeztessük a folyómenti tájakat a védekezésre. *Erre már most készüljenek.*

Ha künn a gazdák között járunk, csak a rossz buzaárakról panaszkodik mindenki. Elég sok gazda tartogatója a buzáját azon reményben, hogy még jobb árak is következhetnek. Azt kellett hinnünk, hogy a hajózás szünetelésével az árak javulni fognak, — de ellenkezőleg még valamelyest sülyedtek is.

Csak a roz- és zabárak emelkedtek. Mindkettőnek áremelkedése összefügg az inséges oroszországi állapotokkal. Az oroszok már eladott külföldi kötésiket visszacsinálták, mert az orosz állam maga lépett fel mint rozsvető. Ép így vannak a zabbal is. A rozsarák majdnem olyanok mint a buzaárak. Már nem nagy a különbség a kettőnek ára között. A zab ára nagyobb mint a búzé. Egy dolog bizonyos, és ez az, hogy a zabárak most évről-évre magasak. Ebből az következik, hogy több zabot kell termeszteni. Adjunk a zabnak is olyan jól előkészített földet mint az árpanak, és lesznek jó zab termések.

A buzaárak alakulására a közös vámtérület és a vámkülföld helyzete a mérvadó. A közös vámtérületen ugy látszik a kínálat most mindig nagyobb a keresletnél. Legalább ez idő szerint ez még így van. A jövő teremsre vonatkozólag még nem sejtethünk semmit, és csak a jelent vehetjük kombinációba. Lehet, hogy 4—5 hét múlva ez másként lesz; de lehet, hogy még amugyabbán lesz, hogy ha a május nem lenne kedvező. Ez azonban még mind csak ha és ha . . .

A vámkülföldön Argentina termését lesték. Ez kitünően vált be buzában, de nagyon rosszul festenek a kilitások kukoriczában. Mindazonáltal a buzaárak nemesak, hogy le nem mentek, de sőt észrevehetőn emelkedtek. Ennek oka az, hogy északamerikai farmerek hozatalai meggyengültek, pedig Európa fogyasztása mód nélkül nagyobbodott. A hus magas ára a lisztes eledelk fogyasztásának kedvez, és innen ered, hogy Európa oly sok tengerentulüi búzát képes megvenni, a kikötői árak esése nélkül. Annyi azonban bizonyos, hogy egész Európa molnárai, a magyarokat sem véve ki, csak mátol-holnapra vesznek búzát. Ugy okoskodnak, hogy *böven*. A vevők kezében, tehát nincs felhalmozva valamelyes készlet.

Most már tudjuk azt, hogy Angolország, Franciaország egy részében, és Németországban a január eleji nagy hideg hótakaró nélkül jeltte a buzákat. S minthogy egész Nyugat-Európának a böven termő, de *nem téllálló* buzákat termeli, nagy volt az aggodalom. Félték, hogy sok kifogyott. Erről azonban még nem győződhettek meg, mert mielőtt ezt tehették volna, a buzáok hó alá kerültek. Majd olvadás után fogják csak megtudni, hogy volt-e okuk a félelemre; azonban addig is ezen országokban az aggodások hatása alatt a buzaárak jelentékenyen emelkedtek.

Nem rég figyelmeztettük gazdáinkat arra, hogy dacára az ausztráliai ideit nagyobb gyapju termelésnek, a gyapjúárak nem csökkennek, sőt ellenkezőleg, a rendkívüli erős szövetfogyasztás következtében, emelkedésre van kilátás. Ugy is lett. A londoni legutóbbi aukcion a gyapjúárak tetemesen emelkedtek: de idehaza is, érintkezvén a termelőkel, ugy értesülünk, hogy a mult évi áráknál 10—12% -al is többet adnak az elővásárolt gyapjuért.

Nem csak a birka husárának emelkedése, de a gyapju jobb ára is tehát most a birka-tenyésztés felé terelik a kedvet. A gazdák kezdik visszaállítani a juhászatukat, főleg ott, a hol a munkásviszonyok mostohasága miatt kevés az ember; mert az nem szorul magyarzatra, hogy a birka-tenyésztéshez sokkal kevesebb ember kell, mint ugyanoly arányu marhatartáshoz.

Annak is örvendhetünk, hogy a »Földmívelési Ertesítő« lezújabb kimutatása szerint a ragályjárványok tekintetében elég jól állunk. Ragadós száj- és körömfájás nincs csak két község két udvarában. Tehát csak magnak maradt. Ezt is el kellene pusztítani. Ragadós tüdőlob nincs. Csak a sertésvész jelentékeny még most is. Hivatalosan van jelenleg 331 községben és 1361 udvarban. De mennyi a mi nincs bejelentve? Hat annyi legalább is. Az emberek ekként gondolkoznak. Kiút a baj? — Jön a zárlat. Használ a zárlat? — Nem. Tehát a bejelentés kellemtelenségével jár a nélkül, hogy másnak használna. Nem írjuk ezt az okoskodást alá, — csak a tényrt regisztrjuk, hogy iyleténképen okoskodnak a falukon. A zárlat formájában kell a hibának lenni. Még megemlítjük, hogy elég sok a nyel-zántarva. 99 község 100 udvarában van visszatartva. Ez aránylag sok. *y.*

Angliai exportunk átnézete.

Bevezetés.

Irta: Kerner Zoltán.

London, 1907. febr. hóban.

Egy ország kivitelü kereskedelmének átnézete, véleményem szerint mindig aktuális, ha egyéb okból nem, hát azért, hogy a fejlesztés eszközei állandóan szembell tarthatók legyenek. Annál fontosabb, mondhatnám, felelte szükségés azonban ez az evgséges átnézet, a mi jelen helyzetünkben, midőn oly mélyreható közzgazdasági átalakuláson megyünk keresztül, s oly fontos változásoknak nézünk elébe a jövőben. Ez az átalakulás okvetlenül

Gazdasági, főzelek- és virágmag
beszerezhető a
Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél, Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 31. sz.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

viszahatással lesz közzgazdaság életünk minden egyes ágára, s ha a legextremebbe laissez-passer, laissez-faire álláspontjára helyezkedni nem akarunk okvetlenül, a melyébe kell néznünk a dolgoknak minden egyes terén. közzgazdasági életünknek, hogy a vezető principiumok agrár politikánk jövő irányítását illetőleg tisztáztassanak.

Ez a czél vezet főleg, midőn különöli cikkek keretében, de szerves egészben óhajtom kivételünk Angliába irányuló ágát tárgyalni, s jelenlegi állapotát feltárva, annak fejlesztését illetőleg néhány megjegyzést és javaslatot tenni.

Angliai exportunk egészben véve nagy mértékben fejlődött az utolsó évtizedekben.

1903-ban pl. a kivitt mennyiség majdnem 3.000.000 mm-t érte el. Nyilvánvaló dolog, hogy itt kivételünk oly ágával van dolgunk, mely a legnagyobb figyelmet érdemel, vagy gazdasági mint kereskedelmi szempontból nem is szólva a kérdés pénzügyi oldaláról. Sajnos, ez a fejlődés az utolsó néhány évben épenséggel nem tartott lépést az előbbi évek fejlődésével szemben, a minek főoka néhány áruunk és pedig jelentőség tekintetében igen fontos áru-exportjaink visszaesésében rejlik. Ez a jelenség pedig igen komoly megfontolást kellene, hogy előidézzen, mert kivételünk természetében beáll ezen változás visszahatását kell, hogy legyen mezőgazdasági termelésünk irányítására is. Tudvalevő ugyanis, hogy angliai exportunk anyaga majdnem kizárólag a mezőgazdasági termékekre esik, s így annak iránya, természeté és fluctuációja első sorban mezőgazdaságunkat érdekli.

Ezen exportfontosság változatlan közzgazdasági viszonyok mellett is fontos volna mezőgazdaságunkra nézve, annál fontosabb azonban a jelen viszonyok között, midőn az önálló vámterület felállításával kivételünk eddigi fíriányát minden valószínűség szerint változtatni fognak szerven. Az irányváltozás folytán kezdetben visszararadó árúknak helyet legtermészetesebben pedig úgy fog kellenni találniuk, hogy azt egy már létező export-csatornába tereljék, az fejlesztésük, s így kivételünk a törőglálás nehézségeitől az újabb piacokon lehetőleg megkíméljék, mindig könnyebb egy már létező export-irányt fejlesztési, mint egy egészen újat teremteni, akár hogy vélekedjünk is a közös vagy önálló vámterületről agrár szempontból. Ha az eshetőség annak felállításán meg van. Sőt majdnem bizonyos, semmi esetre sem volna józan dolog a változott viszonyokról való gondolkodást az utolsó pillanatra hagyni, s a szükséges tenni valókról az utolsó pillanatban intézkedni.

Az önálló vámterület felállításával az osztrák piacok körülbelül azt a jellegzet fogják felvenni, mint a mivel a német piacok bírnak ma reánk nézve. Termékeink sima és akadálytalan elhelyezése állandóan, kereskedelmi szerződések és állategészségügyi egyezmények relative kedvező vagy kedvezőtlen voltától fognak függni s tekintve a politikai viszonylatot, mely közöttünk s a két szomszédos német állam között fenn fog állani, rőzsás kilátásaink ez irányban nem igen lehetnek. Ipari és politikai szempontból az önálló vámterület azonban elengedhetetlen, s leszámítva az átmenet okozta nehézségeket meggyőződésem, hogy végeredményben mezőgazdaságunkra is üdös hatással lesz. A mit az átmenettel veszíteni fogunk, azt megnyerjük részben a befogvasztás terén, s az egyedüli gondot csak az ezenfelül megmaradó ármenyiség elhelyezése kell, hogy okozza.

Erre azonban itt van Anglia.

Anglia kiváló fogyasztó. Kereskedelmi szerződések kivételünk fejlesztését nem befolyásolhatják, lévén Anglia szabad kereskedelmi állam. Kereskedelmi összeköttetésünk már van, s ha minden különösebb figyelem nélkül angliai exportunk a mai niveau-ra emelkedhetett, különösebb gondozás mellett oly tényezőző tehetjük agrár politikáinkban, melyre a jövő változásaival szemben biztosan és nyugodtan támaszkodhatunk.

Bizonyos azonban az, hogy angliai exportunk sok igen sok figyelmet igényel meg, hogy ezen tényezőző valjék a jövőben. Előbbi fejlődésével szemben igen sok árunknál stagnálás, többnél határozott visszaesés állott be az utóbbi időben, a melyek gyökeres reformok és orvoslást kívánnak. Mielőtt tehát angliai exportunk egységes átnözetére alapított megjegyzéseimet előadnám, szükségesnek véltem azt részleteiben tárgyalni, minden egyes árut lehetőleg külön-külön feltárva annak speciális állapotát, kereskedelmi kilátásait és szükségleteit feltárni. Csak is így nyervehetünk tiszta képet angliai kivételünknek fontosságáról, hiányairól és orvoslásáról, melyre az illetékes tényezők figyelmét felhívni leg-főbb óhajom.

Előre becsátom, bár majdnem felesleges, hogy átnözetem tisztán mezőgazdasági termékeink kivételére vonatkozik az ipari termékek mellőzésével. Tárgyalni óhajtok azonban minden egyes árut, mely akár be van már vezetve, akár kivétel tárgyat képezhetné Angliába, kivéve a czukrot, mely több okból kívül esik tárgyalom. Ugyancsak tárgyalni óhajtom a kivittelt még a szállítást, a kereskedelm, a kereskedelmi képviselők és pénzügyi vonatko-

zásaiban, mint a melyek az exporttal szoros összefüggésben vannak.

Az így előadottak alapján fogom azután nözetemet angliai exportunk fejlesztését illetőleg mintegy conclusiók gyanánt előadni. (Folytatjuk.)

G. Gy. ur bajai.

— Válasz a M. bajai és más hasonlóké czikkre. —

G. Gy. ur e lapok f. hó 3-án megjelent számának hasábjain egy sajnálatos iféletől kifolyólag megvilágítván helytelen eselődörvényeink, megemlékezik, mint gazdasági életünk két mizeriájáról, a kivándorlásról és a szerinte helytelenül reformált gazdasági szakoktatásunkról is.

Engedessék meg nekem e két tárgyhöz néhány reflexiót fűzni, miután különösen a megtamadott szakoktatásról, véleményem szerint, helytelenül nyilatkozik czikkirő oly elűtőben.

Nézük azonban előbb eselődörvényeinket és a kivándorlást.

Elfogadom azt, hogy a eselődörvény szigorítása nem eredményezné a gazdának eselődörvényvel szembeni tulszjuro bánásmódját, semmi esetre oly mértékben, hogy az igazságtalan legyen s igazságtalanságánál fogva a eselődörvel elkeseredése s ezáltal kivándorlásra hajlamba. Tullettük már azt az időt, midőn a gazda a jövedelmét a munkáson és állaton való néhol luhlajott megtakarításon keresi. Tullettük pedig különösen azok, a kikkel szemben ezt a vádat leginkább szeretik hangoztatni — a bérlők. Az intenzív gazdalkodás eme uttörőri a meglegedett eselődör és jól tartott állattól több és eredményesebb munkát látnak, mely haszonban felülmúlja azt, melyet ezen erők kizsákmányolása nyújtott. Ha tehát megkapunk a G. Gy. ur által óhajtott törvényt, az csak egy jogosan használt, hatékony fékteratója lenne a rossz és lelkiismeretlen eselődörnek, de nem értené a jót.

Evvél tehát több kivándorlók nem lenne. Sőt talán kevesebb. A gazda igazságs érdéket megvédő törvény szíriányát adna mezőgazdaságunknak. Ha a gazda tudja, hogy eselődör és munkása részéről gazdalkodását támadás nem éri, hogy a rájuk nyugtatott részt a törvény szigorúan tartja rajtuk, akkor nem fogjuk hallani régi intenzív gazdalkóit, hogy vissza kell térni a megbízhatatlan és drága munkásviszonyok miatt az extenzív gazdalkodáshoz.

S kinek van még haszna a gazdán kívül az intenzív gazdalkodásból? Az Alföld külterjes vidékének munkása a három napi kaszálás és két hónapi aratás és eselődörből szerzi meg egész évi szükségletét. Sokat kell neki két hónap alatt keresni, hogy egy évig éljen

TÁRCZA.

A kurucz-kor közzgazdasága.

Irta: Romhány Desső.

II.

II. Rákóczi Ferenc szabadságharcza alatti Magyarországának Ausztriától való külön szakadása — bár rövid időre — a magyar iparunk rohamos fejlődését vonta maga után.

Nagy gondot fordított *Hellenbach* bánya-ágrófi az érczipar minél nagyobb mérvben való fejlesztésére s e czélból a felvidéki vasipar vezetésével *Lányi Pált*, a rézipar vezetésével pedig *Bertóthi Lászlót* bízta meg, a kiknek szakavatott vezetése mellett a magyar érczipar rohamos fejlődésnek indult, úgy annyira, hogy kivéve a lőfegyverek egy részét, az érczipar terén behozatalra nem szorultunk.

Thoroczkón, Vajda-Hunyadon és *Munkács*

mellett vasgyárak létesültek, illetve a felhagyott üzemelt újból megindították. A *Hernád, Rima, Sajó, Gőllnic* és *Murány* vizek völgyében közel száz érczuzzó, öntőde és vaskohó épült. Breznóbányán, Kassán és Rozsnyón szerggyárak, Csetneken és Kassán érczöntőde, Rozsnyón és Csetneken meg kard- és szurony (bayonette) gyárak létesültek. Beszterezén és Bajnócson aczellapokat gyártottak a fegyverkovácsok részére. míg Tiszolozon és Dobsinán bronzöntődek létesültek, a hol ágyukat készítettek.

Különösen a Gőllnicz mentén számos kapakóvások hámor volt üzemben, a hol kapákat, ásókat, csákányokat készítettek. A széppeszi híres kapakovács ipar ekkor indult fejlődésnek. Mert a fejedlemnek a várak javításához, földszancok ásásához tömérdek szerzőmura volt szüksége.

Metzenséfen, Stószon és Kézmárkon lemezgyárak és lakatosárgyárak álltak fenn. Eperjesen és Tiszolozon pedig a cigány kovácsok

voltak ellátva egy különös czikk készítésével. A sulyom készítés volt ez. Nem is gondolnánk, mily fontos szerepet játszott a sulyom-velés a kuruczok hadászataiban.

Ezek a cigányok nygvan a kurucz-sereg számára vasból apró tövises vasdarabkákat kovácsoltak, alakra olyat, mint a sulyom, minden irányban ágazott ki belőle vastövis. Innen nyerte nevét is.

Minden kurucz-lovas íszájkában volt pár marokra való vas-súlyom, a mit az üldöző labancz-lovakos-elytől a földre szörtak. Rendkívül veszedelmes hatása volt, mivel a lovak megbémultak föle azonnal s így teljesen alkalmatlannaká váltak.

Gőllniczbányán meg zablá, kengyel és sarkantyú-gyárak voltak. 1707-ben egy föltani — *Raum Gáspár* nevű — iparos hatvan leánygyényt dolgozott. Ma sincs olyan hasonló iparagút úzó telepünk, a hol hatvan munkás dolgozónék!

A számtalan lakatos mester, a kik a váro-

Szivattyúk és Mérlegek

Különlegességi gyár: **GARVENSWERKE**

Központi igazgatás
Bécs, II., Handelsquai No. 130.
Városi mintaraktár: Garvens W
Bécs, I., Schwarzenbergstr. 6.

belőle, pedig de keveset adhat gazdája egyedül jövedelméből.

Belterjes vidékein munkása a répa 3—4-szeri kapálásával, egyezésével és kiszedésével, nem említve a belterjes gazdálkodás minden tényleg mutatózó nagyobb és állandó munkaerő szükségletét. — s az alföldi egyedül mezőgazdasági munkával az aratással, kora tavaszról, késő ősziig megtalálja munkáját. Dolgozhatik állandóan nyolc hónapig. Kisebb bér mellett is tehát többet kereshet.

Itt van a gátja a kivándorlásnak!

Ki figyelte már meg, mennyire megváltozik azon vidék képe, a hol cukorgyár épült? Egy 10 éves cukorgyár vidéke van előttem, melynek lakossága és házátszáma ez idő alatt 40%-al szaporodott.

Szinte három az ellenvetést: ma már oly kevés a munkásunk, hogy belterjesebben gazdálkodni nem lehet.

Egy nagy tapasztalatu és tehetségű vezéremberünk, Cserháti Sándor a »Mezőgazdasági Szemle« sz. év januári számában ad ide vonatkozólag tanácsot.

G. Gy. ur igen helyesen figyelte meg, hogy a legsikeresebben működő kivándorlási ügynök, az csezeleket visszatérő kivándorlót, Cserháti is a kivándorlótól veszi ügynökét, de a szerencsétlenül jártakból. Hány honfitársunk kilődik és pusztul el munka hiányában éhen halva! Hányat tesz tönkre a nehéz bányamunka, hányat nyomorekká! Hozzuk ezeket haza! Hozza őket az állam ingyen vissza s ha egy-egy faluba visszajut ezekből, de nagy nyomor és elkeseredés kell hozzá, hogy a szomszéd a vándorbotot kezébe vegye.

Hiszem, hogy ha a gazdasági közönség és kormány összefognak, ezen eszközökkel sikerül a kivándorlást redukálni.

Most pedig rátérnek arra a reformált gazdasági szakoktatásra, mely a czikkirő szerint használhatatlan, későn kelő urfiakat nevel. Nézzük: igazán jobb lett volna e a tanintézetekből, akadémia helyett földműves iskolát csinálni.

Pillantsunk azonban előbb vissza abba az állapotba, melyben a tanintézetek akadémiaivá való emelése előtt voltak.

Voltak és vannak földműves iskoláink avval a kijelölt intencióval, hogy képzett munkafelügyelőket, gazdákat neveljenek. A czikkirő ur ezeket tartja ma a legjobb gazdasítzotoknak, mely dicsőretet valószínűleg alaposan meg fogja dobbiteni ezen intézetek nagyérdemű vezetőit, kik folyton azon iparkodnak, hogy elhárítsák megkötöl az a vádat, miszerint ők az eredeti rendeltetéstől eltérőleg, — tisztelket nevelnek.

Pedig látszólag a czikkirő urnak igaza van.

sokban dolgoztak, különféle iparcikkiket készítettek, a melyek gyakran valóban művészi kivitelűek voltak, különösen a pénzes-ládák, a melyekből több díszes példányt láthatunk a kassai kiállításán.

Budán, Szolnokon lánéz- és horgony-kovácsok voltak nagyszámban, a kik mellett az iszkávy-gyártók szintén tekintélyes ipart képviseltek.

Nagy-Röczen, Rhedován vasolyasztók, Kossóvárszékben kaszagyár, Libabányán ágyugolyók és bombák öntésével foglalkoztak.

Eperjesen, Lőcsén a rézműves ipar volt nagyon kifejtődve. Szamolnok és Csetnek oly temérdek rezet adott, hogy a teimelt réz leg-

A földműves iskolás korábban kel, szorgalmasab, a gazdaság apró fogásait az akadémiánál jobban érti. S ha ez így van s ez tényleg faktum, én ebből pusztán azt a következtetést tudom levonni, hogy a földműves iskola jól nevel — munkafelügyelőket. Mert mi más egy kezdő segédüstzt dolga, hisz nem is lehet az egyebb, míg a fejében levő teóriát praxisal meg nem szifárdította, — mint egy meghízható munkafelügyelő.

Czikkirő ur azonban itt megállapodik. Pedig ha tovább menne, maga is megjedne állításától. A fiatal emberből tehát, mi után ki segéd-tiszteskedte magát, előbb-utóbb önálló rendelkező tiszt lesz. Lásunk csak: állítja-e czikkirő ur, hogy a földműves iskolás jobb intéző-tiszt lesz-e, mint az akadémiás? Nem hiszem. Nem gondolnám, hogy valaki arról az intelligenciáról szándékosan nélkülözö nevelési elvekben felnevelt földműves iskolást, képesnek tartaná a rohanó gazdasági tudományban való lépés tartására.

Hol fogunk tartani husz év múlva s lehet annak a kornak jó gazdája az, ki husz év vívmányaival lépést nem tart? Rosszat cselekszik a ki földműves iskolából tisztet nevel, mert a proletárt szaporítja.

Voltak a most akadémiává előléptetett tanintézetek. Ezek adták zömét a vizsgázott gazdasítzijeinknek, a középiskoláknak pedig jó voltak levezető csatornául azoknak, kik a hat osztállyal, lehetőség vagy szorgalom híján, tovább jutni nem tudtak. A ki megnezi a tanintézetekbe lépettek középiskolai bizonyítványait, meggyőződhetik arról. Nem is sikerülhet egy társadalmi osztályt az egyes évfázatok selejtezéséből a megkívánt színvonalra emelni.

Végre volt egy akadémiánk. Tanárai világhíresek s az intézet renoméja a multban olyan, hogy a művelt nyugat küldte falai közé fiait. De milyen volt a magyar hallgatóság anyaga? A mágánss gyerekek, kiknek nem volt ambíciója valamivé lenni, mert ha lett volna, katonai vagy jogi pályára megy, gazdag gazdák fiait, kiknél maga az apa sem gondolt arra, hogy fia itt szerezzze meg birtoka kezeléséhez szükséges tudományt — ez volt az anyag. Egszerűen ide küldték őket erre a vig és kellemes helyre, míg benőt a fejük lágya. Tisztelet a kivételnek ezek ma gazdasági életünk példái, nagyöbrészt vezéregységei.

Ez azonban nem a közelmúlt képe. A sok érett fiatal ember okozta torlóadás ide is vetett néhányat, majd lassanként és egyre többlet. Ma, mondhatom, már itt is többségben vannak azok a fiatal emberek, kiknek itt szerzett tudományja fogja megadni mindennapi kenyerüket. Ezeket azonban még nem látjuk. Kis

nagyobb része Lengyelországon át Orosz, Porroszországokba került eladásra, mivel túltermelésünk volt.

Vörös rézben hazánk ekkor még oly nagy mennyiséget produkált, hogy a világ összes termelésének egy-hatod része tőlünk került ki.

Rézttermelésünk akkor még 40—45 ezer mázsa volt évente. Ma alig tízed része!

Zólyomban, Nyírabán, meg Barshan a »hal-áncrok« különösen a feketebádog fehértésével s ezek feldolgozásával tottek hírnévre szert.

A »hat-áncrok« Morvából kerültek hozzánk, a kiket *Diétrichstein* kardinális, mint eretneket, üzött ki.

segédüstizti állásban várják a hajnal pirkadását.

Az utóbbi években egyre zsufoltabb lett ezekből akadémiánk. S hogy a kormány ugy gondolkozott, miért ne tanítsa inkább ki azt az érttségi altszektet, minden pályára felkészült s 8 éven át megrostált anyagot, mint ugyan annak az anyagnak esetitjeit, helytelennek tartja ezt czikkirő ur? . . .

Terítsük tehát vissza földművesiskoláinkat rendeltetéséhez, használjuk annak jó anyagát fel gazdasági altszektetnek s pákára felkészült oda az, a hova ma czikkirő ur a kényelmes fiatal embert van kényserítve állítani; annak pedig örüljünk, minél intelligensebb, képzettebb gazdasítziti gárdának lesz, mert sok viszontagságnak kitett mezőgazdaságunk annál jobb vállalkon nem nyugodhatik.

Steiner Andor.

A sötét szemüveg.

A napokban egy könyv került a kezembe, a czime »Mezőgazdasági Hítel«, szerzője dr. Lederer Sándor. Alapos tudás és előtanulmány látszik a mű minden részéből, de az agrár törekvések fontosságának szakszerű kifejtése mellett heves támadást intéz a szerző az agrár-törekvések mai zászlóvivő ellen és a mai agrarizmust nem másnak, mint feudális törekvésnek minősíti.

Nem czelom a művel hosszabban foglalkozni, mert nem kritikát akarok írni, csupán kiindulási pontul kellet választanom ezt a könyvet az alább elmondandóköz.

Íme itt van újból és a legújabb bizonyítéka annak a szomorú ténynek, hogy nálunk az agrárius törekvéseket mindenki sötét szemüvegben keresztül nézi. Nem értik, nem tudják, vagy nem akarják megérteni törekvéseink célját, egyesek pedig szándékosan félre-magyarázzák.

Nem tudják megérteni, hogy mi még annyi kedvezményt sem akarunk, mint a kereskedéssel, a melynek »nagy érdekeire« való hivatkozással verték és verik el a port bírói assistenciával azok a szegény parasztok, a ki árjegyzéket rendelt meg az ügynöknel és cseplő-gépet kapott. Nem tudják megérteni, hogy mi szubvenziót sem kérünk, mint az ipar, hanem csupán csak azt akarjuk, hogy a mezőgazdaság ugyanolyan gondozott gyermeke legyen a törvényhozásnak, mint az ipar, vagy a kereskedelem.

»Az agráriusok« az ipar és kereskedelem ellenségei — így tüntetik, vagy így akarják feltüntetni a mi törekvéseinket, noha mondjuk, hisszük és valljuk, hogy virágzó iparra és kereskedelemre épen nekünk, agráriusoknak van igen nagy szükségünk.

Nálunk — az említett helyeken — meglepedett s olyan híres lett iparuk, hogy *Colbert* is sietett közülni kettől Franciaországba vinni a fehérbádog munkák meghonosítása végett.

A Rákóczi-korban ezek a »habánerek« mint kiváló fegyverkovácsok tüntek ki, s Hellenbach meg Erdélybe is küldött le közülök mestereket.

A fémipar rendkívüli fejlettségét a kurucz-korban nem csupán teljesen önálló közzgazdaságunk idézte elő, hanem az is, hogy maga a fejedelem, a ki győzedelmét köszönhette a vasnak, legfőbb gondját ennek fejlesztésére fordította.

Boroszló Budapest
Kedvezményes árak
és fizetési feltételek.

Elsőrangú külföldi és magyarországi referenciák

Teljes gőzeke-készleteket
és gőz-utihengereket

legtekőletesebb kivitelben szállít:

KEMNA J. gőzeke- és gőz-utihengereket
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. sz.

Nem akarok a fiziokratizmus alaptételeivel előhozakodni, hisz ezt ismernie kell mindenkinek, ki a tárgyhoz hozzászól, csak azt akarom még hangsúlyozni, hogy a virágzó mezőgazdaság teremt meg az ipart és kereskedelmet, nem pedig fordítva ezek a mezőgazdaság. Nálunk a mezőgazdaság terén nagyobb az elmaradottság, az agrárius törekvéseket tehát már az ipar és kereskedelem szempontjából is nagyon kár sőtét szemüvegen keresztül nézni.

Nem kell elfelednünk azt sem, hogy a következmények nekünk adtak a legtöbb esetben igazat. Emlékezzünk csak vissza, milyen lámadásokban részesültek az agráriusok, mikor a gabonaelővételek megszüntetését követelték. A liberálisus szent nevében sáral dobálták meg őket, mint a sötét reakció híveit és minden haladás adáz ellenségeit — a latifundiumok keresztvitézeit. És ime Nagy Ferencz dr. volt kereskedelmiügyi államtitkár még legutjában nagy vívmányának minősítette az elővételek megakadályozását.

Es a mikor a latifundiumok gárdájára a kisemberek érdekében szállott sikra, szövetkezeseket utján igyekezőven megmenteni őket a pusztulástól — sajátságos, hogy a feudális jelzőt még mindig nem hagyták el azok, a kik sötét szemüveget tesznek fel, ha az agrárius szót hallják.

Kérdem már most, miért nem akarják megérteni az agrárius törekvéseket? Miért nem akarják megérteni, hogy e törekvések fő célja megszüntetni azt az állapotot, hogy a mezőgazdaság a többi termelési ágak fejlődésének legyen? Ez csak nem fájhat senkinek! Vagy van talán valaki, a ki hiva az ilyen beteg nemzetgazdasági alakulásnak?

Mire való tehát a sötét szemüveg?

Kereskedelmi és iparkamaráktinnen-onnan 40 éve, hogy felállított a törvényhozás a mikor a mezőgazdasági érdekképviseletnek törvény utján való szabályozását követeljük, nagy a megdöbbenés, mert törekvéseink — reakzionárius törekvések! Par excellence földművelő állam vagyunk és — horrendum dictu — mezőgazdasági érdekképviseletről merünk beszélni!

A külföld ügyszólván összes államaiban létesítették már a családi otthon intézményét. Svájcban tavaly, Franciaországban az idén tárgyalták az erre vonatkozó javaslatot — és a mikor hasonló eszmékről alapos készütséggel és tudással beszél a képviselőházban valaki — nagy az elszörnyűködés és — a mint ez a közelmúltban meg is történt — olyan modorban igyekeznek lehurrogni az illetőt, mint a

A szepességi vászonszövés, az abaszóztó gyártás szintén óriási lendületet vett. A kurucz katonaság loagnysége — melynek száma 1707-ben az élelmezési táblák szerint — 117,000 volt, s ezek egyenruhájára temérek abaszóztó elfogott.

Nem csekély jelentőségű iparág lett ekkor a zsinórverés is. A felvidéken egész falvak egyedül keresetét képezték. Csak a katonaság szükséglete is igen nagy volt. Minden lovas kurucz-közlegény mentéjére tizenhat rőf zsinór lett felvarrva — a mint azt Forgách Simon följegyzéséből tudjuk.

A timár mesterség s vele a cizmadia ipar

ki szentségtörő kézzel mer hozzányulni a szent liberálisizmushoz.

Felismerik a liberálismust épen úgy, mint az agrárius törekvéseket és a kisbirtokok, az otthon mentesítésének kérdése előbb-utóbb meg lesz oldva épen úgy, a mint a gabonaelővétel kérdése megoldott.

Addig is szóval, tollal minden téren meg kell értenünk ellenségeinkkel, hogy mi nem viszonzozuk az ő ellenséges érzelmeiket, a mi törekvéseink nem osztályérdekkel előmozdítására, hanem a magyar nemzet gazdasági fejlődésének, erősödésének megvalósítására irányulnak.

A kik szintén ezt a célt szolgálják, igyekezzenek megszabadulni a sötét szemüvegtől!

Dr. Vantsó Gyula.

Az alföld öntözésének kérdéséhez.

A régi Tisza 70 kilométer széles ártere, — mikor ott még boldog halásznép lakott és ringatta magát a megélhetésnek idyllikus környéde — sajkáján — már egészen a múlt idők szép emlékei közé tartozik.

Ennek az időnek is megvolt a maga különleges gazdálkodása, mit a különleges viszonyok eredményeztek részben a maguk némében legkitünőbb terményeket produkáltak.

Az elmúlt század közepén azonban felvetették a tervet, hogy a kulturállam mintájára szük mederbe szorítsák a szőke Tiszát, hogy ne okozhasson szilaj kedvében nagy károkat.

Még 1846-ban Szechenyi István gróf kezdeményezésére megalakult a mederrendező Tiszavölgyi társulat és Vásárhelyi Pál által 1834-ben elkészített tervet szerint hozzáfogtak, hogy 142 átvágással a Tisza folyását mederbe szorítsák. Ezen tervet az alapján szabályozott Tisza régi hosszának 1/3 részével megrövidült.

A szabályozás hosszú ideig tartó munkáját az 1876/7-iki, a szegedi 1879-iki és az 1887/8-iki árvizek megakasztották s csak 1888 után jutott el az ármentesítés teljes befejezéséhez.

Azóta azután fokozatosan több és több terület került művelés alá s a Tisza szabályozásának ennyiben feltétlen gyümölcsöző hatását elvitatni nem lehet, de nincs is szándékában — bizonyára senkinek.

Másrészt azonban az éghajlati viszonyokban és csapadékokban oly speciális Allföldön a Tisza szabályozása nemcsak használn, hanem veszteséggel is jár, mert míg régen a Tisza és mellékvizet el-el árasztották vízzel a termékeny, de csapadékokban szegény rónát, addig később a Tisza szabályozása után és most az alföldi nagy szárazságok érzékenyen sújtják a gazdákat.

Ma tehát, midőn az alföldi gazda jobbani van

is virágozott. Egyetlen darab bőrt nem hoztak be az országba. Pedig nagy volt a fogyasztás.

Munkácon diszruhákra való skófum-gyára volt a fejedelmek, a hol udvari rajzólmesterek mintái után készítették a drága diszitéseket.

A hadidét, katonaság állítása, maga után vonta az ez időben nagy jelentőségű zászófestést. A kurucz hadnak zászlain Szűz Mária kép díszlett, a melyet ügyes festőművészek festettek a selyemre.

A finomult ízles, még inkább a kurucz selegben szolgáló számos francia tisztel való gyakori érintkezés folytán főuraink lakásukat

téve az időjárás szeszélyének mint régen s látjuk a Tisza szabályozásrelatív hasznát, igyekeznünk kellene az alföldi vizeknek csatornázása és a földnek a csatornák általi öntözésével az alföld termését a nagy szárazságok ellen biztosítani.

A mai alföldi gazdálkodások egyoldalúságát is a szárazság ideje elő, mert ha az alföldi gazda öntözéssel biztosíthatja majd termését — intenzívebben fog gazdálkodni s ezzel együtt a termelési eredmények is jelentékeny megváltoznak és maguk után vonják egyuttal az öntözés finanziazi kérdéseinek megoldását is, mert ekkor a gazda az állam által létesítendő csatornákra befektetett tőke kamatait az öntözési díj fejében befizetheti.

Azonban — ezen elvitatathatlan szükségessége mellett is az alföld öntözése illetoleg a csatornák létesítésének kérdése — a gazdák nagy részének nézete szerint még nem vált aktuálisá, bár a gazdáközönység nem vonta kétségbe azt, hogy a csatornánknál nagy jelentőségük van.

Keresve ennek okát, úgy találtam, hogy a vállalkozás hiánya rettentő vissza a gazdákat attól, hogy a nagyobb befektetésekkel — melyeket az öntözés von maga után — megbarátkozzanak. Ezért maradtunk mi vissza — nagy bölcsen — noha nem kerülheték el figyelmünket azon országok példái, a melyek mint hatalmas felkiáltó jelek az érvekkel együtt és azokhoz hasonló eredménnyel bizonyíthatnak.

Szerencsére az elmúlt esztendő jónak volt mondható — noha ennek az évnek bő termése sem hozta meg a kívánt eredményt, mit jórészt az egyoldalúságnak lehet betudni; de emlékezzünk csak vissza arra, hogy néhány évvel ezelőtt a nagy szárazság miatt beállott takarmány hiány minő óriási károkat idézett elő — midőn sok szép jószágot el kotyavetyélve, az ország állattenyésztése néhányszor teljesen bizonyosan visszament.

Egy ilyen veszteség nem hat-e ki évekre s nem volna-e okosabb dolog biztosítani az ilyen esetek ellen magát a gazdának, az országnak?

De tovább megyek: kérdezvén, hogy mikor tapasztalta azt a gazdáközönység, hogy a kevés termés folytán beálló drágaság részben hasznára lett volna a gazdák nagy többségének és az országnak — első sorban — közgazdasági szempontból? Soha, mert az ilyen disszonantiának hasznát a közvetítők látják egyedül!

Nálunk az öntözés eredményeképen elmondhatjuk, hogy a rétöntözés visszafeljött.

De ez nem mutat mást, mint azt, hogy a közvélemény az öntözés jelentőségét nem a

diszesebben rendezték be, a mi maga után vonta az asztalos ipar rohamos fejlődését, nem különben a diszes kastélyok építése, várak javítása a kömüvesipart, valamint iparosaink izlését emelte nagyban.

A szepességi és az erdélyi — egykor világ-hírű ötös művészet is új életre kelt a dugsgazdag s pompaszerező magyar főurak pártolása révén.

Ma is elragadtatással nézzük az e korból ránk maradt mentekötőket, karkötőket és kardvéteket, a melyek egy-egy karnak és magyar ötvösipar kuruczkori művészetének.

Gazdasági olajipar és Terményáru értékesítő vállalat

BUDAPEST, VIII. ker., Ullői-út 16^a szám.

Szállít mindenféle olajokat és kenőanyagokat gazdasági és gyári célokra hamisítatlan minőségben, melyek ára a belértéknek megfelel.

Az olajok a m. kir. országos vegykeresleti állomásnál lesznek vegyelemezve. Szállítás franko.

Sürgönyolt: GAZDAÁRU.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Gazdasági termények értékesítésére külön osztály.

Árajánlatok postafordultával elintéztetnek.

helyes világításban ismerte meg s kezdte használatba venni.

A mi alföldi viszonyainkra való tekintettel is — de mindenütt. hol öntözésről szó lehet — az okszerű öntözés rovatára, mely az elképzelhető legintenzívebb mezőgazdasági viszonyokat teremtené meg, a takarmánytermelés terén elért eredményeket és ennek direkt jövedelmezőségét nem szabad egyedül elbírálni, hanem vegyük tekintetbe egyúttal a jövedelméből kerteszet és esetleg rizstermelés körében elérhető eredményeket, valamint a biztosított takarmánytermésnek az állattenyésztésre kiható közvetett hatását is és ezeket együtt, ha számba vesszük a öntözés hasznát vajjon ki vitalhatná el?!

Az öntözésnél a kerti gazdálkodás, valamint az állattenyésztés és takarmánytermelés egymással szorosan össze vannak nőve mindenütt s csak ott lehet beszélni okszerű üze m-ről, hol a szükséges állatállomány a kellő mennyiségű trágyát olcsón termeli, a mi nem csak az állattenyésztésre és takarmánytermelésre van kölcsönösen — jó hatással, hanem a jövedelmező kerti gazdálkodásra is.

S mindezek felül az öntözés keresztül vittele a szociális kérdést is előbbre vinné, mert az intenzív, többoldalu gazdálkodásnál sok munkáról, lehetne foglalkoztatni s így biztosítani a jövedelem fokozásával egyidejűleg a szociális munkás kérdést — messze — jövőre.

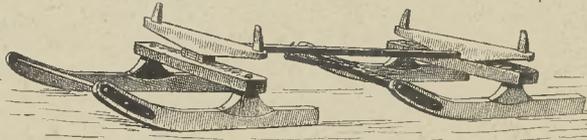
S ha valaki mindezek után mégis feltalná vetni a kérdést: vajjon az öntözésnek csakugyan olyan nagy haszna van-e?

Igen, ha akadnak, a kik nincsenek tisztában azon törekvéssel, mely törekvés bennünk — mint agrárország fiait át kell, hogy hasson s a melynek célja az lehet csak, hogy a gazdasági életet minél biztosabb alapokra fektessük, — úgy nem tehetek egyebet, mint hogy oda mutatók az alább is felsorolt az országokra, a melyek, a mi viszonyainkhoz hasonló helyzetben áttudták érezni a cél fontosságát s tisztán látták az eredményt, a mely nem is maradt el.

Mi a culturalis életnek sok kívánalmát szükségeljük meg. Lassan haladunk, mert a főirányzatnak, az agrikulturn törekvéseknek sem szereztünk sok tekintetben érvenyt s bizony még ma is eléggé ki vagyunk szolgáltatva az időjárásnak is és ezzel együtt számos kellemellen és romboló eshetőséggel. Továbbá alig van konyhakertészetünk s a jövedelmező fözelek termelést is hagyjuk a bolgár kertészek ki-

váltágának. (A gyümölcsstermelés terén is kevésebb állapotok vannak s csak Keeskemét tesz kivételt egy-két várossal; általában pedig a gyümölcsfák ápolására kevés gond fordítatik, a gyümölcskereskedelem, osztályozás ismeretlen előttünk.)

Mig ellenben ott van Németalföld, a hol a csatornák buja termésű lapályokat, virágzó állattenyésztést és kerti gazdaságot eredményeztek s a melyhez hasonló intenzív állapotokat mi is könnyen teremthetnénk; de messze vissza lehetne menni az ókorba, mikor

21-ik ábra. Amerikai ígás szán egyszerű kivitelben.

már jól ismerték az öntözés hasznos voltát. Továbbá ott vannak Olaszországnak és Franciaországnak is hasonló példák.

Olaszország termelte főzékéfélnél, szőlőnél valamint gyümölcsnél jobbnak és zamatosabbnak tartják a miénkét a külföldön s ha mi káposzta, uborka, spárga valamint egyéb

jölétet s ma az amerikai konyhakertészeti termékek konzervált állapotban elárasztják az egész világot.

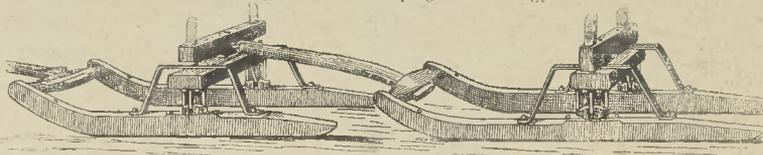
Az öntözés kérdése mellett sző Debreczen városnak azon törekvése is, a melyel a város tulajdonát képező Hortobágy puszta 24,000 holdján belterjes gazdálkodást szándékoznak folytatni, az öntözés keresztülvitelle mellett. S ezt teszik azért, hogy egyrészt biztosítsák a száraz klímájú Hortobágy takarmány szűk-ségletét, másrészt, hogy kerti gazdálkodással kapcsolatban munkaerőre tegyenek szert és épen úgy nagyban termeljenek exportra kerti veteményeket, akár Nagykőrös vagy Keeskemét. Így el is fogják érni azt, hogy lesz elegendő olesó trágyájuk, leszunkaerőjük, biztosítva leend állattenyésztésük s e mellett a kerti gazdálkodás is virágozni fog.

De nemcsak gazdasági, hanem ipari és kereskedelmi szempontból is hasznosítható befektetések tekinthető a csatornák létesítése, noha az még megvitatas tárgyat képezheti: vajjon mennyiben használható fel közlekedésre az öntözésre is szánt csatorna.

A csatornák elsősorban a mezőgazdaság érdekében kell, hogy szolgálják, mert agrár állam vagyunk. De ha a még most zsenyé korát élő ipar és ezzel kapcsolatos kereskedelmi érdekeivel össze lehetne egyeztetni a mezőgazdaságérdeket — a csatorna felhasználását illetőleg — úgy azt mindenesetre fel is kell használni az ipar és kereskedelem pártolására.

Hízen az ipar, melynek fejlődése ugysis alig halad előre a számtalan közjogi és társadalmi akadályok miatt, védője lehetne a mezőgazdaságnak: látván, hogy miként vagyunk kiszolgáltatva terményeinkkel a külföld piacának. Terményeinket, ha iparunk volna, nem lennének könnytelenekek a lenyomott külföldi alacsony árakon is értékesíteni.

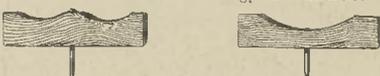
A csatornázás keresztülvitelére nézve jelentékeny azon vizsgálat, a mely a földmívelésügyi minisztérium rendeletéből a közelmultban tette a Tisza vizét vizsgálat tárgyává s a mely vizsgálat szerint a Tisza vize, a mely el nem málított földpátot és kevés agyagot tartalmaz és iszapja a föld hézagait nem tömí be, öntözéskor, de földpátja a földben könnyen el-mállik: — a talajra nézve azért is hasznos te-hát, mert ennek terméberéjét fokozza. Kimutatta továbbá a vizsgálat azt is, hogy a Tisza vize több, részben pedig ugyanannyi hasznót hajtó

22-ik ábra. Amerikai szán erősebb kivitelben.

főzékéféle és gyümölcs terményeink termését fokozhatunk, — messze — vidéken piacot szerezhetnénk magunknak és biztosíthatnánk terményeink eladását talán még a tengeren túl is.

S a mennyiben itt inkább konyhakertészeti czikkekről van szó, lehet, hogy sokan ki-do-

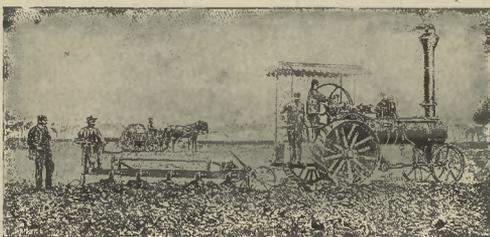

23-ik ábra. Pommeraniai ígás szán.

genül tetszik ezeket, itt a mezőgazdaság keretén belül elhelyezve látni, pedig ez lehetne csupan az, a mely a föld jövedelmezőségét biztosíthatná.

Az amerikai farmer ennek a változatos gazdasági rendszernek köszönheti jó hírét és

UJI Egységrendszerű gőzszántás UJI!
(egy ölet fogó 7 vasutkével).
Csakély befektetés. Olcsó üzem. Tökéletes munka.

Referenciáink: (ugyanott állandóan üzembn)

- Gróf Csokonics Endre szombolyai uradalma,
- Féjváry Géza, es. kir. kamarás, nagybirtokos, Nagykeszi, Komárommegye.
- Dreher-uradalom, Vad, Fehérmegye.
- Gróf Vigyázó Sándor uradalma Pusztá-Mikla, Pestmegye.
- Báró Solymossy Jenő kisternerői uradalma,
- Komárommegyei Gazdasági Egyesület, Komárom, stb. stb.

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár
R.-T.
Budapest, VI. ker., Váci-ut 9.

iszapot tartalmaz, mint a német, francia és dán vizek, melyek hasonló célra már használatba vettek.

Utalok végül *Egyiptomra*, hol a »Nílus« vízét ma már vízhíány esetére *velaktározás* — szó szerinti értelemben — két hatalmas *»öbölgyezáró«*-gát segítségével; nem is hivatkozva, csupán felelmitve azon újabb törekvést, a mely a Nilus vizét szaporítani igyekszik.

A fentebb említett *»nílusi víztartókák«* nálunk is czélzerű lenne megcsinálni.

Azt hiszem elérhetnénk ezzel azt, hogy volna elegendő víznünk öntözésre és a hajó közlekedés is keresztül vihető volna. A *Duna* épen úgy mint a *Tisza*, elég vizet kap a magas hegyekből — tél viz ideje után, midőn a hóolvadás beáll. Ezt a vizet kellene fölfogni a folyók völgyeinek elzárása által.

Neumann Lajos
urad. titkár.

A jól szerkesztett ígás szán.

Gazdaságainkban nagyon kezdődleges faszánokat használunk. Tudvalevőleg egy pár számtalpból áll a mi gazdasági számunk, a melyeket két éplény köt össze. Ezek a mi számaink nagyon kezdetlegesek és tényleg megrakva kissé előbb fordulatoknál könnyen eltérnek és hasznavehetetlenné lesznek.

Sokkal ügyesebbek a nyújtós kettős talpu szánok, a minőkét itt közlöt rajzainknak láthatunk. Tulajdonképen két rövid száznak az összetétele a nyújtó segítségével, mint ezt a 21-ik ábrán látjuk, erősebb kivitelben pedig a 22-ik ábrán. Mindkettő amerikai szán. A 23-ik ábrában a nyújtót egy lánc helyettesíti s ez a pommerani szán.

Előnye az ily kettős száznak az, hogy helyben fordul, és körülbelül egy viszonylik a mi régi szerkesztetű számainkhoz, mint a rugos kocsai a szekerekhez.

De nem kell sem Amerikába, sem Pommeraniába mennünk, hogy praktikussá szánt lássunk. A tót felvidékünkön végtelen egyszerűséggel van a kérdés megoldva. Az első rész olyan, mint az amerikai szánál, a hátulsó rész pedig egyszerű két rud. 10—12 mm. terhet vontatnak tőzaink ily egyszerű szánál, és pedig teljes biztonsággal; behatolnak az erdőbe és nem törődve a tuskókkal, minden akadályon könnyen átvégödnék. Merem állítani, hogy sokkal olcsóbbak ezek a rudas szánok, mint az amerikaiak, és csak azt sajnáljuk, hogy rajzát nem adhatjuk.

Az ilyen egyszerű tagolt száznak az is előnye, hogy ily kurta talpakat nehézség nélkül szerkeszthetünk be. Ellenben, a hosszú szántalpakat tölgyfából mindig nehezebb lesz beszerezni.

Érdeemes volna a Gazdasági Muzeumba beszerezni a tót felvidékről ennek az egyszerű, bámulatosan olcsó, de kitűnő ígás száznak a mintáját, hogy a ki akarja odahaza domarobiansis megcsinálhassa.

KÖNYVISMERTETÉS.

Az olasz cirok termelése. (Gyakorlati kézikönyv.) Irta Busits József, gróf Tisza István uradalmi intézője. Kiadja a magyar cirok-ipar részvénytársaság. A dus fekete földön gazdálkodók évről-évre nagyobb terjedelemben termelik a seprő-cirokot. Hogy miként

kell a cirokot termelni, a föld előkészítésétől a vetésig és a gyárba szállításig, azt tüzetesen leírja Busits József a ki mint gyakorlati ciroktermelő gróf Tisza István uradalmában, elejétől-végig eszközöli a termelést, s a leartott termény szakszerű kezelését. Az utmutatás nagyon tüzetes és bőségesen van rajzokkal illusztrálva. A végén jövedelmi számítás is ad. Tehát minden irányban fölvilágosít. Az ügyesen megirt munka szükségét pótol. Beszerezhető a magyar cirok-ipar részvénytársaságnál: Budapest, V., Váci-körút 31.

KÉRDÉSEK ÉS FEJELETEK.

Kérdés. *Takarmányrépa ára.*
Mennyit lehet a mai viszonyok mellett adni egy q takarmányrépáért? P. K.

Kérdés. *A taraj elfagyása.*
A mindenütt uralkodó hidegek következtében két díjazott kakasom taraján fagyási tüneteket észlelek. Miként gyógykezeljem a lefagyott tarajokat és mit tegyek, hogy állományomat ezen bajtól megóvjam? B. E.

Kérdés. *Milyen, s holdanként mennyi műtrágyát használjak tavasszal vetendő árpa alá?*
Egy általam bérelt szántót, melynek bérlete 1. év végével lejár, s melyben a múlt évben burgonya volt ültetve, ez idén árpával szeretném bevetni. Nálunk burgonya után a földet rendszeren istállótrágyával javítjuk árpa alá, ezt azonban ez idén nem tehetem, mert először istállótrágyán kevés, másodsor a bérlet lejárván, az istállótrágyának hasznát már csak utódom venné. A föld nem agyagos, hanem porhanyos. Milyen, s holdanként mennyi műtrágyát használjak ezen földbe vetendő árpa alá? Megjegyzem még, hogy a földbe takarmányrját szeretnék vetni. G. M.

Kérdés. *Kerti cultura a mezőn.*
Mely kerti vetemények nagyban való termelése ajánlatos jövedelmözés és könnyen értékesíthetés szempontjából, gözele által melyen szántót, elég porhanyó és jó minőségű mező talajban? Az értékesítése az ajánlott kerti féléknek hogyan és mily árban történik. Melyek a legkevesebb kényes és legkevésbé kézi munkaerőt igénylők, szállítás szempontjából is legelőnyösebb növények, illetőleg gumófélék. B. Gy.

Kérdés. *Fehérhere mint takarmány.*
Ugyanis kórém a tisztelt gazdatársaimat, kik már fehérherét mint száraz takarmányt etettek, mily eredménnyel jártak, illetve hogyan kedvelték az állatot.

Mert én rendelkezem jelenleg ily takarmánnyal, de sajnálatomra semmiféle állat a gazdaságban nem kedveli. A here jó egyszerűség. A. J.

Kérdés. *Fák kiirtása az útszélien, a közigazgatási hatóság rendeltére.*

Közigazgatási hatóságtól a következő felhívást kaptam: 1890. évi I. t.-cz. 133. §-a értelmében felhívom a címet, hogy a törvényhatóság utvonl mentén a faültetvényeket 15 napon belül kiirtassa, mert mulasztás esetén 200 K pénzbírsággal sújtatik.

Miután a kirtandó helyeken 10 méter távolságban gyümölcs- és akácfaik vannak ültetve, köteles vagyok-e azokat kiirtani; miután törvénybe van véve, hogy a törvényhatóság irtak gyümölcsfaikkal ültetendők be? U. L.

Felelet. *Nehezen fogamzó tehének cz. kérdésre.*
A fogamzás nehézségének többféle oka lehet, a leggyakrabban azonban az ivarszervek valamely bántalma szerepel.

Az ismertetett körülmények mellett nagy a gyanukom, hogy a tehenszethben fertőző hüvelyhurut lépett fel, a mely teljes mértékben fertőzheti az állományt a nélkül, hogy a gazda észre venne.

E betegségre a legutóbbi időben tereplődött rá a figyelem, és az azóta megejtett vizsgálatok kiderítették, hogy nagy mértékben el van terjedve hazánk tehenszeteiben. E betegség a legtöbb leírója szerint megnehezíti a fogamzást, sőt meddőségnek is lehet az oka. Lényegében a betegség a hüvely nyálkahártyáján jelentkező kimaróadásokban és göbökben nyilvánul. Tessék a tehenszettel megvizsgáltatni, és ha az eset forog fenn, ugy kezelteni az állományt.

Ha ez az eset nem állna fenn, és a tehének egyébként egészségeseknek mutatkoznak, nem lehetetlen, hogy a hüvely és méhnyálkahártyájának túlsavanyúsága, hyperaciditása a nehéz fogamzás oka. Az ondózátsákok ugyanis savanyú középben nem életképesek, csak közömbös vagy gyengén lúgos közepben. Ezt a bajt meg lehet szüntetni, ha a hüvely- és méhnyálkahártyák alkalikus oldatot juttatunk. *Buzzi* barátomtól tudom, hogy ő a szuka kutyáknak közvetlenül a párosítás előtt vagy 10 perccel 1—2% langyos szódabikarbóna oldatot fecskendez be, és a megtermékenyülés rendszeren be is következik az első ootus után.

Az impotenciát újabb sokan kezelik a »Yohimbine« nevű nemi képességet fokozó szerrel is, a melyről sok jó eredményt jegyeztek már fel; a mennyiben semmi okát a kérdéses bajnak felfedezni nem tudnák, lehetne ezzel is kísérletezni. V. J.

Felelet. *Méhelőlésés* című kérdésre.
Az ismertetett esetben valószínűleg nem méhelőlésés esete forog fenn, hanem a hüvely és a méh kezdeti része esik legfeljebb csak elő. A teljes méhelőlésés ugyanis nem igen húzódik azután vissza, és az pár nap alatt elhullásra vezet. Az ily nagymérvű előesésnél ugyanis vérpangás, a nyálkahártyák duzzadása és később ezek gyuladása áll be, a mely vérfertőzés folytán pusztítja el az állatot.

A kérdézet esetben kellő elővigyázattal kedvező eredményt érhetünk el, a mennyiben előesést rész reponálása után gondoskodhatunk arról, hogy újabb előesés be ne következék, és a tehén kiviselheti a magzatot.

A visszahelyezést azonban csakis állatorvos végezheti, mert egyedül az képes megítélni, hogy lehet-e még azt az állat életének veszélyeztetése nélkül végrehajtani; A befecskendésekkel az előesést megszüntetni nem lehet, és az állatorvos azzal valószínűleg csak a tisztántartást czélozza, nehogy az előesést rész gyuladása essék. Az ily előesés gyakran szokott ismétlődni, és épen ezért, ha ezt a magzatot ki is viselné az úszó, czélzerű lesz a tenyésztésből kizárni. V. J.

Felelet. *A harmadosztályú kereseti adó becsámíthatósága* című kérdésre.

Az 1886 évi XXII t. cz., mely a községek-ről szól, §2 §-a . bekezdésében következőképen intézkedik: »A képviselő testület felelősen a legtöbb egyenes államadó fizető községek lakos vagy nagykorú birtokosból, illetőleg a község területén fekvő vagyonuk után legtöbb adót fizető nagykorú hajadon, özvegy vagy törvényesen elvált nők s jom személyek

Jobb és megbízhatóbb magvakat

nem is ajánlhatunk, mint a minők 32 év óta

MAUTHNER ÖDÖN

császári és királyi udvari szállító
magkereskedésében kaphatók ♦♦

BUDAPESTEN, VII. kerület, Rottenbiller-utca 33.

meghatalmazottjaiból, kiskorúak gyámjaiból és gondnokság alatt állók gondnokaiból stb. áll.

Nyilvánvaló tehát a fészolgárból tévedése, mert a bérlo, ha közégi lakos harmadosztályú kereseti adója után igemis lehet virilitás, lévén a III. o. kereseti adó is egyenes állami adó és mint a fentiekből látszik, főkövéségek tulajdonjogát csak a fentebb felsoroltaktól kívánja meg. Tessedk tehát a fészolgárból határozatát megapellátni.

Dr. Vantó Gyula.

Felelet. Mit tegyek tyukjaim tojásévése ellen? című kérdésre.

Némely tyúk reakap a tojás evésre és nemcsak a saját maga tojta tojásokat lalja fel, de más tyúkokét is, és végül ezen rossz szokás átrágd a többi tyukra, sőt kakarisa is, a mi a tulajdonost érzékenyen károsítja. Igaz, hogy a baj nem mindennapi jelenség s csak az utóbbi esetében, mindn átrágd, lesz nagyon káros következményű. A baj rendszeren onnan származik, hogy tojáshejak az ólakban vagy kifutókban maradnak s az azokhoz tapadó izletes belső részek is elfogyaszthatnak.

A legjobb módszer az állományt megfigyelni s a tetten érteket levagatni. Ila más oknál fogva sajálná ezt a tulajdonost megtenni, úgy a legjobb azokat elköltöztetni helyen elzárni és valamely messze látható jellel elclatni, hogy aztán később a leszórtak után őket, midőn ismét a többiek közé bocsátatnak, könnyen felismerhetők legyenek. Egy módszer a tojáséves leszórtatásnak, ha úres tojásokat mustárpórv más csipő izu porral töltünk meg. Vannak tenyésztek, a kik oly csapó fészkeket használnak, melyeknél a fészkeköl a tojás egy csapó ajtó segítségével kigurul, de az ily fészkek rendszeren igen drágák, komplikált szerkezetűek és nálunk aligha kaphatók vagy nagy állományoknál nem alkalmazhatók. Mindenesetre a legjobb módszer és a többi tyúkot is ezen szokástól megóvni: a vészhozókat ledlni, nehogy a szokás öröklő bajja váljék.

Buzsi Géza Félix.

HIREK.

Dr. Kossutányi Tamást, az országos chemiai intézet és központi vegykísérleti állomás igazgatóját, Ö Felsége a király a közszolgálat

terén szerzett érdemei elismeréséül a III. osztályú vaskorona renddel tüntette ki. Kossutány nagy szamu tisztelőjét, a kikhez mi is tartozunk, megelégedéssel vendiki a magas elismerést, és jó erőt és egészséget kívánunk Kossutánynak, hogy minden oldalról rokonszenv által kísért működését, az ország javára még sok éven át folytathassa.

Gazdák állásfoglalása vám és kereskedelmi szerződéses ügyekben. Az OMEGE. közgazdasági szakosztálya Zselénski Róbert gróf elnökléte alatt ülést tartott, a melyen Szilassy Zoltán ismertette behatolon a Balkán-államokkal kötendő szerződések ügyét.

Szilassy utal arra, hogy ugy Romániával, mint Bulgáriával már a közel jövőben szükségé válik, hogy kereskedelmi szerződést kössünk. A szerződéskötésnél azonban meg kell védeni a magyar mezőgazdaságot, főleg a magyar állattenyésztést, annak daczára, hogy a napi és saksajgót egy részét a román állatbehozatal mellett. Ez a sajtó azonban a fővárosi fogyasztó közönség érdekeit tartja csupán szem előtt, annak lehet érdeke a behozatal, de nem érdeke az állattenyésztő magyar gazdáknak. Indítványozza tehát: mondja ki a szakosztály, hogy 1. Romániával és Bulgáriával megkötendő vám- és kereskedelmi szerződés létrejövetelel a magyar mezőgazdasági érdekek szem előtt tartásával kívánatosnak, de 2. erőlyesen tiltakozik minden oly kísérlet ellen, a mely a Balkán-államok bármelyikével állategészségügyi egyezmény kötésére és ezzel az újabbán szépen fejlődő állattenyésztésünket állandó veszélynek kitévő előállat-behozatal lehetőségére irányulna. 3. Ez irányban föliratt intéz a földmívelésügyi miniszterhez. (Helyeslés.)

Zselénszky Róbert gróf, Kodolanyi Antal, Mend Ferencz, Dessewffy Aurél gróf felszólalása után Lesztvanszky Sándor a következő módoisítást indítványozza: "Erőlyesen tiltakozik minden olyan kísérlet ellen, a mely a Balkán-államok bármelyikével állategészségügyi egyezmény kötésére irányul és mindazon konzesszió ellen, a mely újabbán fejlődő állattenyésztésünket esetleg a nyugati felirányú állatkereskedelmünk veszélyeztethetné."

A szakosztály a javaslatot ezzel a módoisítással elfogadta.

Szilassy Zoltán előadó szóvá teszi ezután a német birodalmi kormánynak azt az eljárását, mely szerint a Németországban importált árpak minőségének megapapításánál a különböző országokból eredő árpákat a vánkzeleli uslatásnak nem egyenlő szigorúsága alkalmazásával kezeli, hanem a Balkán-államoknak és Oroszországnak jobban kedvez. Indítványozza, hogy ezt az eljárást — a mi már a német birodalmi gyűlésen is erős kritikát tárgyalt képezte, fennálló vám- és kereskedelmi szerződésbe ütközniek nyilvánítsa s ezért a földmívelésügyi és kereskedelmügyi miniszterek utján a közös külügyminiszterrel a legelőlyesebb intézkedésre kéri fel.

Az indítványt elfogadták s hasonló állásfoglalásra felkérlik az osztrák gazdákat is. Több kisebb jelentőségű egy elintézése után megválasztották a pécsi gazdakongresszus rendezőbizottságát.

Gazdák szövetsége. A Torontál-megyében uralkodó munkásbajok leküzdésére a Torontál-megyei Gazdasági Egyesület oly módon járt el, hogy a megyehöli gazdaközönséget, és pedig a nagy-, valamint a kisbirtokosokat szövetségbe tömörítette s ezt a szövetséget járásonként szervezte. A szövetség megalakulásának már is megnyilatkozott az a jó hatása, hogy a munkások a birtokosokkal igen

sok helyen megkötötték a szerződéseket. Az első közös értekezleten jelentést tettek az egyes vármegyei szövetségeiről, a szövetségi központ által szerződötleteit tartalékmunkásokról, ezeken a szerződési módozatokról s azokról a föltételekről, a melyek mellett a szövetségi központ azok számára szerződött munkásokat, a kik munkásaikkal megegyezésre jutni nem tudnak. Végül megapapították az összes további teendőket részlekedéseit és módozatait.

A gazdák és a dohánybeaváltás. Az Országos Magyar GazdaságiEgyesület dohánytermesztő bizottsága Dessewffy Aurél gróf elnöklésével ülést tartott, a melyen nagyszámban vettek részt az ország dohánytermelői. Megjelent az úlösen Wekerle Sándor miniszterelőnök, pénzügyminiszter is, a kik az elnök szives szavakkal üdvözölt a gazdák körében.

Szilassy Zoltán előadó terjesztette ezután elő az 1905-ik év dohánybeaváltási statisztikáját. Előterjesztése kapcsán összehasonlítást tett az 1904. év adataival. Konstatálja, hogy az 1905. évi beaváltás nincs arányban ez előző év eredményével és a gazdák a mai néhez viszonyok közt méltán lehetnek elégedetlenek az ölcso dohánybeaváltási árrakkal. (Helyeslés.) Előterjesztete ezután a pénzügyminiszter átiratát, a melyben arra kéri az OMEGE-t, hogy a dohánytermesztő bizottság küldje ki tagjait az egyes beváltó hivatalokhoz, a dohánybeaváltás ellenőrzésére és észrevételeiket közöljék a dohányjövédéltgazgatósággal. Dessewffy Aurél gróf: elismeressel veszi tudomásul a pénzügyminiszter intézkedését, de a gyakorlatban szinte kivihetetlennek tartja. Célzesebben tartaná, ha a polgári biztosi intézményt eltörölné, a gazdasági egyesületeket bizatának a dohánybeaváltást ellenőrző közegek kiküldésére. Gullner Gyula, Pfeiffer István, Kállay András, Szabó László, Kintzig János és Szilassy Zoltán felszólalása után Wekerle Sándor kijelentette, hogy mint gazda van jelen, de a vita kényszeríti, hogy mint pénzügyminiszter is felszólaljon. A dohánytermelésre az ország közgazdaságának szüksége van, azért arra fog törekedni, hogy a termelés előmozdítsa. Az idén ismét 5000 holddal több területre adott termelő engedelmet. A másik fölödát a fogyasztás emelése, új azonban alkalmazkodni kell a közönség ízléséhez, erre vonatkozólag kijelenti, hogy minden lehetőt megtesz. A harmadik fölödát a dohánygyedárság fölszereléseinek tökéletesítése, a melyre szintén gondot fordít. A közönség érdekeinek megvédésére szintén gondja lesz. Az a nézete, hogy a polgári biztosi intézmény nem vált be, azért szükség van arra, hogy a törvényhatóság első tisztviselői a gazdasági egyesületek meghallgatásával jelöljék ki e biztosokat. Leirátal az volt a czélja, hogy szakértők szemléje alapján tudhassa meg a miniszterium, hol és micsoda reformra van szükség. Elismerti, hogy a termelés nehézségei nagyok. Eppen azért óhajtaná, hogy az OMEGE által kiküldendő bizottság tegye tanulmány tárgyává, hogy lehetne könnyebbé tenni a termelést. A dohány beaváltási árrakra vonatkozólag kijelenti, hogy a jövédéknek számolnia kell a külföldi árrakkal és a saját bevövel is. Konsta-

A Bőr- és Lithion-tartalmú, természetes és vosmentes

Salvator-forrás

litinó sikkrel használtatik vesehöjknél, a hógyhígyves bántalmánál és hószórgónál, a czukorbetegségnél, az emésztési és lélegezési szervek hurutjainál.

Szinye-Lipőci Salvatorforrás-vállalat
Budapest, V., Rudofrakpart 8.

1905. évi forgalom: 25.000 zsák.

FELHÍVJUK a t. cz. gazdaközönség figyelmét a BUDAPESTI Gyapju-aukciókra,

melyek minden év folyamán két sorozatban tartatnak meg.

Az aukciókra felkú dő tes „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti tcherpályaudvar” czimű sz gyapjuküldemények a M. A. V. összes vonalain tetemes díjleedvezményben, valamint ingyen rak tározásban részesülnek. Bejelle téseket előad és mind-memű felvilágosítással szolgál

Gyapjuárverési vállalat
Heller M. és Társa
Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 13. sz.

Magyar Czirokipar Részv.-Társaság

Sürgönyezim:
COLONIALE.

Budapest, V. ker., Váczi-körut 32. szám.
Bankszámla a Magyar Kereskedelmi Részvény-Társaságnál.

TELEFON:
85-60.

A legelőlyesebb feltételek mellett szerződök olasz speccirok termeltésére egy vagy több évre, melyre kamatmentes előzetes is nyújt s mindennemű a termelésre vonatkozó utasítással készvesség szolgál. Eredeti florenzi fűss termőszó vetyémzart a legmagasabb esztraképpeséggel beszerzési áron bocsájt termelőknék rendelkezésére. Termelési útmutató könyvünket ingyen és bérmentve küldjük.

tálja, hogy a jelenlegi beváltási árakban van bizonyos áremelés, ezért azonban megkívánhatja a kincstár, hogy ellenszolgáltatás is kapjon és az áremeléssel a kincstár egymaga nem fizetheti a szociális viszonyokból eredő megdrágulását a termelőknek. A mi a beváltási polgári biztosok jogkörét illeti, az nem teheti, hogy olyan jogkörrel bízatoson neki, a mi a beváltó tisztviselő beváltási szabadságát korlátozná, mert ez felelős közege. E tekintetben nézete szerint az a teendő: legyen a polgári biztos szakember, legyen meg neki a főlebbezési joga, illetőleg a kifogásolt dohánycsomót külön kezelése és azt joga legyen egy gazdákból álló fórummal felülvizsgáltatni és új ítélet alá bocsátani, végül legyen beváltó a mintacsomók megválasztására is. (Élénk helyeslés.) Dessowffy Aurél gróf közölte a vési tudomást a pénzügyminiszter felvilágítását, a mely után a bizottság héttagú albizottságot küldött ki, a mely a pénzügyminiszter által elmondottak szerint megfélelő javaslatot fog a tárgyban kidolgozni. A bizottság tagjai lettek Güllner Gyula, Kállay András, Dessewffy Emil gróf, Kintzig János földbirtokosok, Madarassy Gábor a dohánycsomók igazgatója és Szilassy Zoltán titkár. Határozatként kimondja továbbá, hogy a bizottság a pénzügyminiszter felhívása szerint tagjaival ellenőrizti jövőben a dohánycsomók után az 1907—1909 beváltási szezonra érvényes beváltási árakra vonatkozó hirdetményt. Fölölvassa végül a Szabolcsvármegyei Gazdasági Egyesület a kormányhoz intézett terjedelmes beadványát, a melyben a dohánycsomók emelését és az áraknak a törvényhozás által való megállapodását kéri. Több hozzászólás után tudomásul vették a szabócsi átiratot.

A Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesülete vasárnap február 3-án tartotta meg Szilaha István, orsz. képviselő, elnök és dr. Horváth József elnök részvétele mellett IV-ik közgyűlést. A közgyűlés részletes tárgyalás alá vette az előzőleg megtartott választmányi ülés által átvizsgált 1906 évi számadoklatot és az 1907 évi költségvetési iránymutatást, nemkülönben az egyesület egész ügykezelését, s azokat helyeselve, jóváhagyta. Különösen két határozata volt kiemelkedő a közgyűlésnek, a

melyek közül az egyik az egyesületnek a kötelező gazdatiszti nyugdíjnyújtás, az országgyűléshez már benyújtott emlékirata alapján az akció folytatását mondotta ki azzal, hogy a gazdatisztek nyugdíjügye — igen fontos szociálpolitikai kérdést képezvén — a revízió alá vendő gazdatiszti törvényben oldandó meg; a másik határozat értelmében pedig a közgyűlés a gazdatisztek álláselhelyezésének egyesületi alapon való megoldását tárgyaló részletes tervezetet dolgoztat ki, a melyet a tervezet szerkesztője legközelebb már bemutatnak az egyesület igazgatóságának.

A békésmegyei munkásviszonyok. Békésmegyében eddig egyetlen gazda sem kért idegen munkást. Nagyszénáson a munkások szélében szerződnek és a hordásnál két korona bérjavitást kaptak. Békés-Sámsónban tizenharmadán aratnak. Tótkomlóson a gazdasági egyesület feltételeit a munkások elfogadták s valamennyien szerződtek. A gazdasági egyesület február 10-ig adott terminust a munkásoknak a szerződésre. De úgy látszik, hogy a határidő minden munkásnak lesz szerződése. A munkaadók és a munkások kello figyelemmel voltak egymás érdekeire és csak néhol állottak elő a munkások teljesíthetetlen követelésekkel, csak néhol tűnt föl a gazdák elzárkózottsága a munkások méltányos követeléseivel szemben. A vármegyében a nagy gazdasági bajok veszedelmén túl vannak.

Földmívelő munkások terrorizálása. A Békésvármegyei Gazdasági Egyesülethez — mint Csabáról jelentik — a napokban Békés közsz. munkásainak a nevében 120 aláírással eláított beadvány érkezett, a melyben az illető munkások kijelentik, hogy hajlandók lennének a legméltányosabb feltételek mellett arató-szerződéseket kötni. — de csak titokban, mert félnek az ottani földmunkás szakcsoport vezetőinek a boszujától. A gazdasági egyesület a hatóságok oltalmát kérte ki a békesi munkások részére.

Az amerikai kivándorlás. Egyes hajózási vállalatok most teszik közzé a múlt évi forgalmi statisztikát, a melyből kitűnik, hogy a kivándorlás még mindig a legjobb üzlet a hajózárságoknak. A szomorú statisztikában Magyarország elsőrangú szerepet játszik. A Cunard Line, mely tudvalevően Fiuméből szállítja a magyarokat Newyorkba, egy esztendő leforgása alatt huszonhét hajóval 50.804 utast vitt Newyorkba. A Hamburg-Amerika-Line 104 hajóval 128.814 utast, a Norddeutscher Lloyd 95 hajóval 101.936 utast, a Cunard Line Liverpoolból 69 hajóval 62.547 utast, a Holland-Amerika Line Rotterdamból 45 hajóval 42.981 utast és az Austro-Amerikana Line Triestből 41 hajóval 29.725 utast szállított át az újvilágba. Végeredményében a sok apróbb hajózárságok beszámolásával 1097 hajóval 940.831 utast hozott Newyorkba. Ez egy esztendő íjlesztő statisztikája.

Országos sörárpa-kiállítás. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület sörárpa-kiállítást rendezendő bizottsága Cserhádi Sándor elnökével tartott ülésében Jeszenszky Pál ügyvezető titkár javaslatára elhatározta, hogy az ez év november hónapjában nagyszabású országos sörárpa- és komlókiállítást rendez. Elhatározta a bizottság, hogy mindenekelőtt fölír a földmvelési miniszterhez, hogy a kiállításra — ugy mint az a külföldön is történik — jelentékenyebb összegű díjat adományozzon. Értékesebb díjak adományozására az egyesület a malata- és sörpári érdekelteket is föl fogja kérni. Az országos sörárpa-kiállítás részletes rendező és bírálati szabályzatának kidolgozására a bizottság Károly Rezső gazdasági akadémiai tanár és Thaisz Alajost, a magvizsgáló-állomás asszisztensét kérte föl.

Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület akciója. Vasárnap tartotta meg a Magyar Czukorgyárosok Országos Egyesülete az Aradvármegyei Gazdasági Egyesülettel karöltve a czukorépa termelésről szóló előadást.

Az előadást Vásárhelyi Józsi igazgató-elnök nyitotta meg lendületes beszéddel, mely után Cserhádi Sándor magyaróvári gazdasági akadémiai tanár a czukorépa osztrák termesztéséről, Línhárt György magyaróvári akadémiai tanár a gomba- és fertőző-betegségről,

Jablonszky József, a rovartani állomás vezetője, a répa-bogárról, mint a répa nagy elleneségéről tartott érdekes előadást. Minden tekintetben bő és szakszerű felvilágosítást nyújtottak az egybegyűlt gazdáknak déli egy óráig, a mikor társas-ébredre gyűltek össze Nagy Lajos központi éttermeben és a kitűnő ebéd után ismét visszavonulva a megyeház termébe, megkezdődött a vitakozás, mely négy óráig tartott.

A vitát Baross László, a kisenjői uradalom képzett tisztje kezdte meg a czukorépa-termesztés kérdésével, utána Keller Iván ügyvezető-titkár a kénvas ammoniak-trágyának a répa termesztésénél való gyakorlati használatáról kért részletes felvilágosítást, mire Jatta Károly tisztartó, Purgly László, Deutsch Emil szólaltak fel, akiknek Cserhádi Sándor, Línhárt György és Jablonszky József előadók válaszoltak. Az előki zárszó után még Hatvani-Deutsch József beszélt a mai nehéz termelő-viszonyokról és a gyártás nehézségeiről.

Hatvani-Deutsch József beszéde és Vásárhelyi József igazgató-elnök zárványai után bef. jeztetett az igen érdekes előadás. Ez azonban nem azt jelenti, hogy most már bezártak az intelligens gazdák részére tartandó előadások, mert a Gazdasági Egyesület tervébe vett még 2—3 előadást, melyek közül egyiket Jablonszky József tanár a gyümölcsfák osztrák kezeléséről fogja tartani.

Répatermelők szövetsége. Szombathelyről jelentik: Szombathelyen e napokban látogatott gazdagülés volt, a melyet mintegy negyven vas- és veszprémmegei földmunkos hívott össze, hogy a mostani czukorépaáraknál jobb árakat érjenek el. Az értekezleten Raffael Pál önként, a ki ismertele a sárvári előértekezlet eredményét és fölolvasta az ott elfogadott határozati javaslatot, mely szerint két korona negyven fillért kérnek a répáért Sárvártól, mely árt, ha nem kapják meg, akkor nem termelnek répát. A kérdéshez többen hozzászóltak. Majd Ereky Károly mérnök, mint meghívott szakiféru beszélt és azt indítványozta, hogy a megjelentek alakítsák meg a répatermelők szövetségét. Az indítványt helyesléssel fogadták s mintegy 3000 hold répatermést képviselő gazda kötelezte magát arra, hogy 1908. évtől megválasz-

Agraria

Gazdasági gépek

Kérje

minden

gazda

az összes

Ékek

Kérje

minden

gazda

az összes

Ékek

vetőgépek

gőzcséplők

motorok stb.-rol

Levélczím: Agraria Budapest, Váci-út 2.

Agraria

„AGRARIA”

magyar gépforgalmi részvény-társaság,
a szab. osztr.-magy. államvasút-társ.
reszeihez mezőgazdasági gépgyárának
vezérigynöksége.

! MEZŐGAZDÁK KÜLTÖNÖS FIGYELMÉBE! !

EGYETEMES ACÉLEKÉK. !

Tiszta acélanyag,
saját hámorainkból.

Előretérletlen tégelyacéi-ekefej.
Pánczélcéi-kormánylenez.
Mogásiott acéi-ekefej.
Porvédő keretek.
Acéi ! gerendék.

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

! Ekegyártás terén legelső rangú magyar gyártmány felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is. !

Kérjünk árjegyzéket, mivel ez az őszes talajmvelőgépeket ter edelmezen ismeretli és egyáltalán a talaj alapos megmunkálása a terjedelmes, szak-zéri és minden gazdaság értékes felvilágosításokat nyújt és díjmentesen küldetük.

„AGRARIA“ Budapest, V., Váci-út 2.
Sürgöny-cím: „AGRARIA“ Budapest.

tott megbizottai révén fog szerződést kötni és egyidejűleg szövetkezetet alapít, a melybe az összes répatermelő beletartozik. Az alapítási költéseket az aláírók készpénzben befizették és megválasztották a bizottságba *Raffael Pált, Pető Menyhértet, Schultz Vilmost, Klein Józsefet és Horváth Istvánt*. A bizottságot utasították, hogy a mozaqlomba a fejérmegyei és zalamegyei kisbirtokosokat is vonja bele. Majd megállapították a kötelező nyilatkozat szövegét és aláírták. *Erekly Károly* mérnök az elnök kérésére elmondta véleményét a megalkulás lényegét és formáját illetőleg, mire *Geiszt Lajos* földbírtokos kijelentette, hogy a szövetkezet a gazdák érdekeit erkölcsileg és anyagilag támogatja és ha nem érnének célt, hajlandó egy szövetkezeti cukorgyárat létesítené hozzájárulni.

Czukorpatermelők szervezése. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kezdeményezte a cukorpatermelő gazdák február 10-án Budapesten a Köztelken országos értekezletet tartanak, a melynek célja az, hogy a cukorgyárak kartelljével szemben a cukorrépa termelők érdekeltségét szervezzék.

A komlópiacról. A külföldi komlópiaczokról újból jobb hírek jönnek. Lassanként kiderül, hogy csakugyan nem volt nagy termés s hogy minden külföldi (tehát magyar) komlóra is szükség volt s van! Most minden piaczról az a hír érkezik, hogy a raktárak kiürültek s a termőhelyeken is alig van termékészlet már. Saazban 50 kilónként I. oszt. kornál 150—192, II. oszt. 170—180 és III. oszt. 140—150 koronán, a hibás kornó is 90—110 koronán kelt el s a kereslet állandó. A nürnbergi megépítés szilárd, úgy látszik, őszi kötésekre keresnek fűdözet s míg mult év végén alig forgalmaztak 2—300 zsákot, most újból 4000—4500 zsák adódik el egy-egy vásárnapon. De élénk kereslet híre jön Londonból, Brüsszelből is. Jellemző, hogy az OMGE. saazi bizonyos után általában jobb árakat kaptunk hazai komlónkért, mint idehaza a közvetlen értekeztesben, mert a bizonyonyos akkor adta el, mikor javult az ár, míg itthon a 4—5 napos világiacpi árjavulásnak a híre későn tudódott ki. Ebből az következik, hogy ugy a sagesvári, mint a bácskai komlópiacz intézőségnek arra kell törekednie, hogy idejében kapjanak a világiaczokról tudósítást s a legújabb híreket azon frissiben hozzák tudomására postán és lapok utján a termelőknél.

Mezőgazdasági szeszgyárosok országos értekezlete. A Magyar Mezőgazdasági Szeszgyárosok Országos Egyesületének évi közgyűlését követőleg a mezőgazdasági szeszgyárosok február 17-én országos értekezletet tartanak, a melynek célja, hogy az új szeszadó törvényről és a szeszkontingens főlösztására vonatkozó törvényről szemben a szesztermelő érdekeltség egyöntetűen állást foglalhasson.

Országos borvásár Pozsonyban. A Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesülete által I. é. márczius hó 23—25-én Pozsonyban rendezendő IV. orsz. borvásár iránt vásárló körökben óriási az érdeklődés. Jelzett egyesület a mult héten küldte szét 10.000 példányban bel-és külföldi borkereskedőknek és vendéglősöknek bornyilvántartó lapjait, melyeken 120.000 hl. termelőknél heverő bor beszerzési forrása van megjelölve. Ennek alapján a bel-és külföldi vásárlói tudomást szereztek arról, hogy nálunk — főleg ó-borokban — meglehetősen nagy a készlet, kívánatos, hogy ha ilyenek azután a pozsonyi borvásáron megjelennek, ott ezen borokból mintákat is találjanak. Azért minden szőlőtermelő, a kinek eladó bora van, ne mulassza el azt a pozsonyi borvásárra bejelenteni. Bejelentési határidő február 20-án jár le. Borvásári szabályzatot, bejelentő lapokat küld, mindennemű felvilágosítást nyújt a „M. Sz. O. E.” igazgatósága, (Bpest, IX., Üllői-ut 25. II. 11.)

A Delaware. A Delaware új szőlőfajta, melyet egyes vidékeken igen fölkaptak a gazdák és a melynek kiváló tulajdonságairól meglehetősen fellengzős hírek szállingóznak. A földművelésügyi m. kir. miniszter a szőlőtermelő gazdák érdekében elrendelte, hogy az összes állami telepek az új szőlőfajtaival termelő kísérletet végezzenek és jelentéseiket az

ampelológiai intézetnek küldjék meg. Az intézet kísérleti állomása az adatokat összegyezte, hozzáadta a maga tapasztalatait s az érdeklét gazdákkal a következőket közli: A Delaware filloxerának ellenálló képessége győnge, ellenben a peronospora, oidium, anthracosisnak teljesen ellenáll. Termőképessége igen csekély, fejlődése gyenge, érése szeptember közepe, fűrtje kicsinyek, lazák, a gyövek kicsinyek, húsuk nyálkás, kevés mellékzettel, de a fűrtök a rothadásnak ellentállanak. A Delaware az oltást rosszul tűri, talajnyége nagy, közepkött agyagtalajt kíván. Eppen talajvalogató tulajdonsága miatt a legelőbb állami telepen pusztulóban van a Delaware-ültetés. Mind a kísérletet eredményei arra mutatnak, hogy a Delaware nem az a fajta, a melynek elterjedése kívánatos lenne. A miniszter rendelkezése az állami telepeken a Delaware termelésével teljesen főlhagytak.

APRÓK.

Izgató szerek alkalmazása a növénytermelésben. A német cukorgyárosok minchéni egyesületében dr. *Hollrung*, a hírnemes tanár, közlebről érdekes előadást tartott a czimben jelzett tárgyról. Nagyterjedelmű fejtegetéseit gyakorlati fontossággal bírónak tartván, azokat az alábbiakban kivonatossan közöljük.

Az ember- és állatgyógyászatban, ugy nemkülönb az ember és állat táplálásában már régi időktől szerepet játszanak az izgató szerek és fűszerek, izgató takarmányfélék; újabb időben vetődött fel azonban a kérdés, hogy vajjon reagálnak-e a növények is ily izgatókra?

Az eddigi tapasztalatokból ítélve, a kérdésre igennel lehet felelni.

Természetes, hogy a gyakorlat szempontjából egyedül azok a tények érdekesek és érdemesek figyelemre és további tanulmányra, a melyek a növények részéről előnyös visszahatásban nyilvánulnak, t. i. azok quantum-beli és kvalitásbeli javulásban mutatkoznak.

Ily természetű visszahatást eddig egyféléül a villamos áram, másféleké bizonyos vegyi anyagok alkalmazására láttak fenforogni a növényeknél.

Legelőször Németországban *Oberlin* hívta fel a figyelmet erre azon észlelet alapján, hogy filloxera ellen szénkénnel kezelt szőlők felütőn nagyobb termést adtak, mint hasonló szőlők, melyeket e vegyi anyaggal nem kezelték. Ez az észlelet időt folytán többszörös beigazolást nyert, ugy, hogy ebben egy faktummal állunk szemben, a melyvel szemlőni érdemes, a mennyiben ugy látszik arról van szó, hogy éppen a szénkéng — de talán más vegyszer is — képes az u. n. talajfáradást megszüntetni.

Ismeretes pl. hogy hagyma és dohány fáradt talajokat szénkénggel segélyével sikerült előbbi termékegyesülgükhez visszavinni.

Hollrung is már a 90-es években ismételtén észlelte, hogy cukorrépa fáradt talajoknak szénkénnel való kezelése tetemesen emelte a termékenységet. Ez az eredmény, mint jelzi, nem lepte meg, mert el volt készültve, hogy a szénkéng a répa ellenségeit pusztítva, a növény jobb diszletést kell, hogy eredményezze. Csak hogy e hatása mellett egy másik előnyös hatása is kell, hogy legyen a szénkéngnek s ez annak izgató hatása-ban áll.

Krüger vizsgálódásai szerint annyi bizonyosnak mondható, hogy az ugarföldnek szénkénnel való kezelése, annak légenytartalmát emelni képes. E vizsgálódásokból az sejtendő, hogy a szénkéng bizonyos elkülönböztést visz végre a talaj bakteriumaiban akként, hogy a termékenységre nem előnyösöket kizárja, az előnyösöket pedig fölnöve juttatja. Időkérdése, melyet több és behatóbb vizsgálatlannak kell kiderítenie, hogy a szénkéng e czéla általánosabban igénybevehető lesz-e.

Más oldalról az sem ismeretlen, hogy bizonyos adagokban halálos mérgek, erősen higitottan nyujtva, emberre, állatra gyógy-szerek, újabb, hogy efféle mérgek nem különben stimulánsok (izgatók) lehetnek ilyen homöopathikus adagokban a növényekre is.

Low vezetése alatt japán buvárok által végrehajtott kísérletek kötségeleonn teszik pl. hogy a mangán sulfát és mangancchlorid, ugy nemkülönb az a brom-, jód-, flourkalium, továbbá az uranyltrinitát bizonyos növényekre izgató hatást fejtenek ki s hozamukat valósággal feltűnően fokozzák. Így a zab és árpa hozamát 33 százalékkal emelkedni látták a kísérlettevők 0-012 százalékos uranyltrinitát kezeléssel és 23 százalékkal emelkedni 0-006 százalékos jódkalium-kezeléssel. Továbbá *Azo* és *Suzuki* japán kísérletezők észlelte szerint a rizs adott hektáronként 80 gramm flour-natriumra 2465 terményegységet, 25 gramm jódkaliumra 2300 terményegységet, ezek nélkül 1970 terményegységet.

E feltűnő többözam arra indította *Hollrung*-ot, hogy kísérletet tegyen a két utóbb nevezett vegyszerrel cukorrépa-nál. Ezek a kísérletek azonban halál utótték ki, vagyis nem bizonyították be a rizsre, zabra és árpára vonatkozó japán kísérletek jelzett eredményének helyességét.

Hollrung ezt annak tulajdonítja, hogy tulajdonság mennyiségben használta a flour-natriumot és jódkaliumot, amennyiben egy-egy — ládában termelt — cukorrépa palántára július és augusztus hónapokban fél-fél liter oly oldatot használt öntözésre, a melyben a mondott két vegyszer 0-001 százalékos erősségben foglaltott. E kísérletet különben kisebb-mennyiségű öntözéssel folytatta.

Boszámol még *Hollrung* villamos árammal végzett kísérleteinek eredményeiről is, melyeket kedvezőknek jelez, hogy a cukorrépa hozamára, mint annak cukortartamára.

Az előadászoz dr. *Krüger* tanár hozzá-szólván, a szénkéng hatása tekintetében a következőket mondta:

Megállapítottuk csakugyan kísérleteinkben, hogy szénkéng alkalmazásával a talaj bakterium flóriája rendkívül módon befolyásolható. Kezdetben e mikroorganizmusok száma csökken, de esakhamar feltűnően szaporodik, ugy, hogy ily szénkéngezett talaj 1 grammjában fel 55 millióig találtak azok számát. De két másik jelenség is mutatkozott, amik a szénkéng hatásának megítélésében egymagukban is fontosakká lehetnek. E jelenségek egyike az a nitrifikációs (légenyülésnek) a szénkéng által teljes elnyomásában, ami a kísérletek végén a talajalétrum hiányában mutatkozott s másika az a légeny felszaporodása-ban. Lehetőség tehát, hogy egyféléül a szénkéng a nitrifikációs elnyomásával az oldható légenyvegületek kimosódását akadályozza, tehát a légenyvesztéget csökkenti s így ezzel a hozam javára muködik; vagy másféleké lehetséges, hogy a szénkéng a talajt ugy befolyásolja, hogy azon bakteriumokat, a melyek képesek a levegő nitrogénjét megkötni, fejlődésükben, elszaporodásukban előcsigti s ekként a légeny mennyiség szaporodását s annak készletét a további időre a növényzet számára lehetővé teszik.

Érdekes perspektíva mindenesetre s csak kívánatos, hogy a fellevezt helyesnek bizonyuljon.

Azonatjei. Heidelbergből írják: Czerny, az itteni egyetem hírnemes sebesztánára, ki most teszi közzé a kórházánl szerzett tapasztalását, beszámolójában arra a megdöbbentő eredményre jut, hogy az utolsó évtizedekben a sebeszti műtéltre szoruló megbetegedettek száma emelkedett. Sőt úgy látszik, hogy a megbetegedések folyton emelkedőben vannak, noha a halálozási szám csökken s az emberek életkora is emelkedett valamelyest. Czerny a megbetegedések szaporodását két körülményre vezeti vissza. Egyik, hogy testi és szellemi orónék nagyon igénybe veszi az élet-küzdelem. Az erők gyorsan elhasználódnak s a vesztéget nimes módunkban pótolni, mert nem rendelkezünk a szükséges pinédó idóvel. A másodók az a tudós tanár szerint, hogy a mostani generáció ellenálló képessége jóval kisebb, mint a régieké volt, a mi viszony azzal magyarázható, hogy a népek a nagyvárosok felé tödülnek, a hol alig van alkalmuk a szabad természettel érintkezni. A mai nemzedék elsatnyúsított főkát azonban abban látja Czerny, hogy az anyákban mindinkább csök-

Ezüstprém-Chinchilla
tenyészképes fajnyulaknak már
ezulis 1-re való szállítására elő-
nyözséket már most elogadja
Virág. Béla fajnyulonyeszedje
Borsodhársányon. Gyakorlati adata
tenyésztési és értékesítési utasi-
tást, már most bárkinek ingyen
és bérmentve küldök. Ut anya-
nyulhoz egy himnyul szokásos.
Egy anyanyul évi szaporulata
legkevesebb 30 darab. Ar darab-
onkint 15 korona, Tenyésztést
100 tenyészanyával és 20 tenyész-
apával üzök.

Eladó:

500 lószerszám, a bécsi lovonatu
vasúttól átvéve, 100 pár luxus 16.
szerszám, ezüsttel bevont mellett,
Kummet lószerszám, amerikai
trabber, két- és egyfogatu, 50
nyereg, livréc, gazdasági pokrócok,
fogóvör, tüzbiztos pénzeszekrény,
több ezer esőköpeny 2-6 koroná-
ra, 1000 darab nemesszabzon 3-
6 koronáig. Kapható a következők
címen: **Franz Grunder,**
Wien, 9/1, Trödelhalle 103.
Telefon-szám: 20.745.

Bonyhádi

friss fejős-tenehen és
tenyész-bikák júdanys
Áron kaphatók minden héten
kedden, szerdán és csütörtöki
napokon. Istálló Kispesten,
Üllői-ut 24.

Telefon: Kispeszt 1.

Lévl. és sürgőnyeim:

Flaschner Sándor

tehénkereskedő
Budapest, Ferenc-kört 40.

Elsőrendű

112 díjjal kitüntetett

Gloria benzinnmotorok

és motorcseplő-készletek

malom-, ipar- és gazdasági

célokra.

Teljes jóállással.

3-5 évi részletfizetés bevezethetők és

üzemben láthatók

KÁLLAY motor-telepén

BUDAPEST.

Nagymező-utca 43. sz.

Tessék a pontos címre ügyelni.

Fajtisztá vetni való burgonya.

Haas Ignác kemencsi és görögorszállási gazdaságában ve-

tési cseleokra következő **fajtisztá** burgonyafajták rendelkezhetők:

Hortensia, Imperator, Prof. Maerker ..... mm.ként 5.- kor.

Magyar kincs, Reichsanzler, Aspasia, Hatz-

feld hercegnő, Nansen 7.-

Up to Date, St.-Wenzel, Dabér, Gratia, Sas 9.-

ab Kemence vagy Görögorszállás állomás. Szákok önköltségen

számíthatnak. Waggon-akománnyok vételénél, külön egyezsé-

szerinti mérsékeltbb árak. — Rendelések

Haas Ignác Nyiregyháza
ezimre kéretnek.

Kocsigyártás.

Budapesti kovács- és kocsigyártó-
ipartestület védnöksége alatt álló

Kocsi Árucarnok Szövetkezet

Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 72. sz.

ajánl mindennemű hintókoest.

Legpraktikusabb összeállítás.

Magánjárom
öntvények

nyersen vagy
megmunkálva
kézen

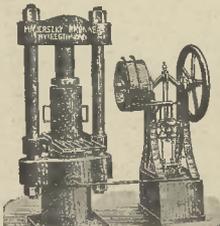
Schunmacher Rudolf Fiai cégénel
kaphatók **éhesen** (Bácsmegeye).

Átalakítanak a legszolidabb kiviteben jóállás mellett minden rend-
szertől gépezet. A megmunkált részeket minden nagyobb lövedés
nélkül mindenki felismerheti. Dru-istát és tevélygővőket kényszerűen
megadják. Ugyancs több 4-6-os magánjárom eladó »vesznek
vagy borszerinek 15 évenél fiatalabb gépezetek.

Legolcsóbb rendszer.

Az ERDÉLYI
KERESKEDELMI TÁRSASÁG
FODOR és TÁRSAI
megbízások at elfogadjak
jármos ökrök,
linók, sertések, juhok,
sértesek, lovak és egyéb
tenyésze- vagy használati ál-
latok beszerzésre és azokat
felolcsóság mellett gyorsan és
jutányosan direkt forrásból
követni.

Czím: Erdélyi Kereskedelmi
Társaság, Kőozsztat, Szabol-
cgyház-utca 2. Telefon: 311.

MÁJERSZKY BARNABÁS

gépgyáros Nyiregyházán.

Készít sok évi tapasztalatok nyomán
mint specialista

viznyomású olajsajtókat.

Olajmagnyomókat egyaránt és több
hungorú szerkesztésben.

Olajmagpergőket gőz- és tüz-
tűtűre.

Tökélmegújítását és osztályozókat.

Olajfontoló gépeket a sz olaj-
gyártással kapcsolatban minden be-
rendezésel.

Eddigi kivitel 157 telep üzemen.

Fischer M. Eger Csehslovszág

gépgyár és
vasöntőde.

**Mindenemű gazdasági gépek és
eszközök legolcsóbb, jobb és meg-
bizhatóbb bevásárlási forrása.**

Félszékelybél:
Arjenyék és költéségetések
ingyen kávéknek.

Perli Fülöp, Pozsony.

Polgár Sándor
m. kir. szabad. nyert orvosi mő- és
kőszersz

BUDAPEST,
VII. Erzsébet-kört 50. sz.

Legelőnyösben beszereshetők orv-
vosi, székési és betegápolást esz-
közök Gummiárak, Suspendorium,
irrigator feoskendők sib legújabb
tálmányu cs. és kir. szabadalmu-
zott Polgár-féle székők, has-
és köldök-kötők. — Valódi franco-
oia különlegeségek (ovszerek).
Nézletes képez árcyűzék ingyen és
bérmentve. (Fényi címre ügyelni
tessek.)

Utánzása ellen védve 18302. sz. a.

Superfoszfátokat
állati vagy ásványit, száraz por alakban, könnyen szórható alakban,
a legolcsóbb versenyárakon.

Chilislétromot
kénsavas ammoniakot, csontlisztet, kainitot, kalisókat,
superfoszfátgipszet, szintugy minden más trágyaszert,

Ia takarmánymeszet
Themenau
Melasse-erőtakarmányt
dús protein és zsirtartalommal szállítanak szigorú tartalomgaranciával
a Lissek-Rostoki, Lobositi a. d. Elbe és a Lundenburg-
Themenaui kénsav- és műtrágya-gyárak

A. SCHRAM,
Központi Iroda:
Prága, heinrichgasse 27.

HONI IPAR!

Szabadalmazott

LOSONCI DRILL
tolókerekcs sorvetőgép, munkaközben beállítható, alul és
föliül vető szerkezettel, szabadalmazott magbeboronálóval.

ELSŐ LOSONCZI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR
BASCH és TARIÁN mérnökök, LOSONCZ.
Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. Kizárólagos vetőgépgyár.

A kelezvővel erdélyrészi országos A nagyváradi mezőgazdasági kiáll-
mezőgazdasági kiállításon I. díjjal, táson elismerő oklevél újításokért!
aranyéremmel kitüntetve.

Elsőrendű
Yorkshire tenyészállatok
előjegyezhetők február—április
szállításra:
dukai **Takács Ferenc**
gazdaságában Duka, Vasmegeye.

50.000 darab két éves akciózfat, erdőtelepítés céljából venni-körök árjegyzéket. Pilsók-Ladány, **Fisch Jakab.**
„Vieux Gargon“
9 éves, jogtalan sőtét szőp tell-ve angol mén eladó. Jóvebb felvilágosítással szolgál a tulaj-
donos, **Taubinger Ágoston,**
Nagy-Törén, U. p. Alsó-Várad.

Eredeti Hanna-vetőárpát,
a párisi kiállításon „Grand Prix“-vel kitüntetve, megvételre ajánl **Kubosok Ferenc** földbírtokos **Cellechovitz, Pross-**
nitz mellett **Morvaországban.**

MASTIN
Doktor **Trinckey** kegyelme által készített és szabadalmaztatott **MASTIN** nevű állati kapható. Öve-
s és kővel működő, mindenféle szerszámokkal
munkákhoz alkalmazható, valamint ezek meg-
munkálásához szükséges mindenféle szerszám
széles körben elterjedt és mindenütt meg-
vásárolható. Gyári raktár: **Magyarszék, Trinckey,**
Lalbach.

Gőzekék
utczai lokomotivok
cséplőgépek hajtásához a főhercegi vasművekből.
Felvilágosítás- és szakaszerő utasítással szolgálunk.
Szíves megkeresések
Zentral-Direction der Erzherzoglichen
Berg- und Hüttenwerks-Gesellschaft
TESCHEN (Osztr. Szilézia) kéretnek.

Az első bécsi nagy mészároság
részvénytársaság
Budapesti képviselője (IX., Üllői-ut 25., Köztelek)
Vez
kész hizott ökröket
és fogad ajánlatokat, melyek
hizlalásra beállított ökrök
eladására vonatkoznak.

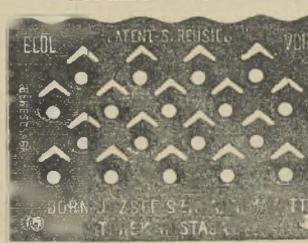
Vihághird szabadalom 12 államban

**Stadel-Torkos földmértő-
taliga** kapható Stadel gép-
gyárban, Győrött.

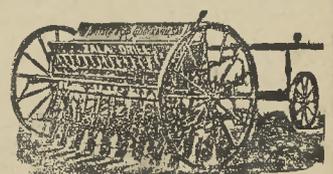
Stumpf Károly kocsigyára
Raktár:
Kerepesi-ut 10., sarokház.
Bejárat a Dohány-utcából.
Ajánlja dúsán felszerelt raké-
tát minden jellegű kész kocsiból,
árnylag júlányos árakon.
A gyártmány jó minősége és
szilárdságáért kezeskedik a cég
rég jó hírneve.
Gyártelep és műhelyek:
Budapest, IX., Soroksári-ut
és Vágóhid-utca sarok.

Gazdaközönség figyelmébe
ajánlom mint **erdélyi alkusz** legelőnyösebb és legelősebb bevásárlásokat
eszközölközetben **jármos és beállítai való ökrökben**, ugyiszintén
1-2 éves ökrökben és mindenféle súlyú sovány sertésekben
mindig a legnagyobb előjegyzésem vannak. Kitegyedtem ismeretölközetemnél fogva
ugy vásárolókra, mint azonnali eladásra a legelőnyösebb ügyleteket kövölkö-
betem.
Kiváló tisztelettel
Sürgöny- és levelczim: Vermes Sipót, Kolozsvár.

Eladó
egy Schweizből importált, számeletti
**„Schwitzí 3¹/₄ éves tenyész-
bika,** továbbá **6 drb 1¹/₄ éves
hasban importált „mon-
tawni“ tenyészítésre alkal-
mas bika.**
Közelebbi felvilágosítással szolgál:
Uradalmi intézőség: Mikosd per Zalabér.

Elsőrendű gazdasági kötélárúk
u. m. ökr-félekötélek szármal, léostáng, kőbőfők, nyaklők, rudalló köté-
leket, kövekötéleket, szakkötélszíneg, juta zsinog és minden egyéb gazdasági
eszközölkökre szolgáló kötélárúkat.
Közlömmű- és hajókötéleket
legjobb magyar hosszú szinkenderből és pamutból, a Helle Kár-féle szab,
tapadószírral itatva vagy anélkül. Felvonó hevedereket elevátorok részére,
gözmalmok és sorfőközök számára, Helle-féle szab. vedermű-megerősítéssel
vagy anélkül, belül megizott tömlőket, nyers kender-tömlőket és szivó-
tömlőt, kender-csomagolást, sűrítő-kendert, pamut-sűrítőt, tisztító kender-
köcsöt és pamutot és vízvedreket.
Vízmentes ponyvák,
fehér szövött pamuthajtású, vörös pamuthajtású, teveszőr-hajtásúak.
Mintákkal és árjegyzékekkel ingyen és bérmentre szolgálók, ugy-
szintén elismérő oklevelek rendelkezésre állanak.
HELLE O. POZSONY, Fövös-utca 6.
Fövös-utca 121. sz.
Első osztr-magyar os. és kir. kizárólagosan szabadalmazott múltani tömlő,
hajtósíj és kötélverő áru gyár, a legutóbbi főlészáad alatt tartott leg-
nagyobb kiállítások alkalmával **I. rendű érmekek**l kitüntetve.

DORN JÓZSEF-féle szab. törekrosta
mindennemű cséplőgéphez, pótszalmarzóhoz, alsó tisztító szerkezetéhez,
Körülbelül 6000 darab forgalomban.

1905. augusztus hóban
M. gr. Wenckheim csorvási
uradalmában 500 kereszt
búza cséplésnél 247 kg. sze-
met takartott meg a fa-
rostával szemben, amit a
B. megyei Gazdasági Egy-
let igazol. Bel- és külföldi
gyárosoknak szállított. Sza-
bad. törekrostámért teljes
felelősséget vállalok. Aján-
lom új és szabad. pótmeg-
gítóm mindennemű kárvára
50% tüzelő anyag megtaka-
ritással, mely által a meleg
kellemes és tartós lesz.
Prospektussal, bővebb fel-
világosítással szolgál:
DORN JÓZSEF gépműhely-tulajdonos Békés-Csabán.

WEISER J. C. gazdasági gépgyára
Nagy-Kanizsán.
Ajánlja mérsékelt ára-
kon, elismert kitünő
gyártmányait, egyes
egyetemes és több-
vasu aczéleké t, az
egyetemes ékekhez
alkalmazható ösz-
szes felszerelvé-
nyeit, felszeronait
és egyéb talajmívelő
eszközöit.

Szab. „ZALA-DRILL“
hímeves és versenyygőztes sorvetőgépeit, szabad. kivált-
ható kapacsuklőkkel és egészen új kiemelő készűlékek.
Szabad. új lenmagvető-gépeit korongokkal,
„HOLLINGSWORTH“ légereblyéit, járgányait, kukoricoza-
morzsolóit, szecska- és répavágóit, valamint egyéb gazda-
sági gép- és eszközöit.

Kizárólag tatali telepeken gyökereztetett vesszők! hozok forgalomba, tehát sajátomat és nem vásároltakat!!
Készlet gyökeres 750.000. Árjegyzék bárkinék kívánatra küldetik bérmentve!
Sima készlet 3 millió.

Kivonat MICHL IST/ÁN tata-tóvárosi immunitás mintaszőlőtelepe árjegyzékéből:

A szőlőfaj neve	Gyökerezés száza ezre frt	Sima száza ezre frt	A szőlőfaj neve	Gyökerezés száza ezre frt	Sima száza ezre frt	A szőlőfaj neve	Gyökerezés száza ezre frt	Sima száza ezre frt
BORFAJ:			Oportó	1.80	15. -70	Augustana	3.50	25. -250
Avernas gris (Ruhlandi) feh.	2.80	18. -80	Ohlla	1.80	16. -70	Galabria	3.50	25. -20
Burgundi	1.80	16. -80	Vegyes borfaj	2.40	20. -120	Gasa gyenge 10 drb sz. 3 fr/	3.50	25. -20
Erdői (fehér baka)	2.20	18. -80	CSEMEGEFAJ:	2.40	20. -120	Umassuia	3.50	25. -20
Erdélyi leányka	2.20	18. -80	Chass. blanc, croquant fehér	2. -18. -80	6. -	Erdőves emlék	10. -60	3. -20
Ezerjón	2.20	18. -80	cornelle blanc	2.40	20. -120	Ferdinand Lesseps	3.50	25. -20
Purmint	1.60	14. -60	Fontainebleau	2.40	20. -120	Genau óriás	3. -20.	1.50
Hásterveitzi val. Hegyaljai	1.80	15. -80	„ muse. Gama Dromé	2.40	20. -120	Kecsekcecs	3. -20.	1.50
Járdány	1.80	15. -80	„ muse. d'St. Rancro	2.40	20. -120	Kossuth Lajos	10. -50	3. -30
Juhfarkok	1.80	15. -70	„ muse. de Nantes	2.40	20. -120	Madelaine angevine	2. -18.	1. -6.50
Kividinka	1.60	14. -60	„ Napoleon	2.60	22. -2	„ royal	2.50	20. 1.90
Mézis	1.60	14. -50	„ Vibert	2.40	20. -150	Malaga	3.00	25. 250
Mustos Kadarka	1.60	14. -50	„ Fontaine rouge v. piros	2.40	20. -180	Melinet (homok király)	3. -20.	2. 15.
Olasz rizling	1.80	14. -60	„ rouge s.	2.40	20. -120	Passautti	2.50	20. 20
Orléáni sárga	1.80	14. -60	„ Imperial rouge	2.40	20. -150	Precoce de Malingre	2.50	20. 1. 6.50
Rajnai Rizling	1.80	15. -70	„ Negropont	2.40	20. -150	Szemenria	2.50	20. 1.80
Rakk	1.80	16. -60	„ Ronsard vil.	2.40	20. -120	Bronner szőlő vil.	2.50	20. 1.80
Sávehér	1.80	15. -60	„ tokay angevine v. s.	2.40	20. -180	Kecsekcecs söt.	3. -25.	1.69
Sauvignon	1.80	15. -70	„ rouge croquant	2. -18. -180	7. -	Malaga rosea vil.	5. -35.	2.50
Smillon	1.80	15. -70	Muscát Alexander	2. -18. -80	5.50	Malakoff Ussum söt. ..	5. -	3. 20
Szerémi zöld	1.80	15. -80	„ Caminada	4.50	35. -250	Rosa minna di Vacca ..	3. -25.	1.80
Szlankamenka	1.80	16. -80	„ candida	4.50	35. -250	Dodelái	2.50	1.20
Bögdányi dínya	2.50	20. -160	„ croquant	3. -22. -180	12. -	Isabella	2.50	1.20
Szlanvamenka	2.50	20. -160	„ dr. Rob. Hogg	3. -25. -4	15. -	Madara kék	2.50	2. 1.80
Zöld Sylván	1.80	15. -60	„ Escholtha sup.	0. -	4. -	Órgrsem	2. -	1.20
Tramini	1.80	15. -60	„ Lahnés Perfect	0. -	5. -	Oliverie nouve	2.50	1.80
Veltelini	1.80	16. -60	„ Lunel	2. -18. -1. 6.	-	Trollinger	2.50	1.50
Alicante bouschet	1.80	16. -70	„ Otthel	3. -25. -180	12. -	Vegyes csemege exquisit fajok	5. -35.	2. 15.
Aramon	1.80	16. -80	„ Fانسé	5. -	250	„ chasselas fajok	3.50	25. 1.50
Carbonet	1.80	14. -60	„ di Corail vil. piros	2.50	20. -150	Rip. portalis I. oszt. ..	3. -30.	1. 6.
Kadarka nemes	1.80	14. -60	„ frontignon rouge söt. tw.	3.50	25. -	„ II	1.80	14. 60
Merlott	1.60	14. -60	Muscát Hamburg	3.50	-2. 15.	Rupestris monticola I. oszt.	2.50	22. 1.80
Nagy Burgundi	1.60	14. -70	„ Maderfield c.	3. -	1.80	12. -		

MEGJEGYZÉS. Mindazon küldemények, melyek a 60.900. sz. miniszteri rendeletnek meg nem felelnek, kötelezem magam legott saját költségem visszahozatni a megrendelő által kifizetett összeget megeritlen. Penti árak csomagolás nélküli ártételek, melytől csupán saját kiadásaim számitom fel. A vesszők fajlistáit, szokványminőségűek, peronospora, oidium és jégverésmentesek, őszi szedésűek. Megrendeléshez 1/2 előleget kérek - Telepem: Böcsön, Budapeston, Prágában, Szegeden, Párisban, Pozsonyban, Ostendében elsőrendű érmot és Ostendében meg királyi kitüntetéssel „koronás arany érdemkeresztet” nyert. - Több ezer elismertével táuszkodik, többek közt állami, főhercegi s temérdek uradalmi tele, ekről is - a pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról.

KNUTH KÁROLY
 mérnök és gyáros.
 Gyár és iroda:
 Budapest, VII., Garay-utca 6-8. sz.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőz-utatók, légszivők és vízvezeték, csatornázások, szellőztetések, clozetek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben köszönöm, ha a és petróleum-vezetékbe nyert árazok értékesítést azelőt készülőlékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jóvedelem előírványok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű kőgyagy-csővek raktáron.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ORAUZLETE

Alapított 1847.

Bräusweller János
 Szegeden. Co. is his királyi udvaros és a magyar királyi udvaros.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltenek.

Gazdák figyelmébe!
Superphosphát, Chilisalétrom, Thomássalak
 és egyéb műtrágyák kartellen kívül.

Mindenemé erőtakarmányok és Derby melasse is mindenkor, sőt szeptember-majusi szállításra is legutányosabb árban beszerezhetők. - Tejegyzéseknek a havi tejipénből való havi förlésztésre szállított erőtakarmányokat. - Árjajlatokkal készséggel szolgál a

Köz- és Mezőgazdasági szakbizományi iroda:
JAULUSZ J. JÁNOS
 Budapest, VI., Kemnitzer-utca 21.

A budapesti marhavásártéri vásárpénztár részv.-társaság

szarvasmarhák, borjúk, juhok, kecskék és bárányok bizományi eladásával foglalkozik.

A bizományba küldött állatokat kísérő nélkül is lehet feladni. A tulajdonosnak az eladásnál nem szükségese jelen lenni. A feladott állatokra a feladási névny ellenében megfelelő előleget nyújt hatóságilag megállapított kamatból mellett. - Vasúti küldemények áruzendők:

Vásárpénztár BUDAPEST, Ferenczváros.
 Levél-sürgöny, telefoncim: VÁSÁRPÉNZTÁR-BUDAPEST.

MEGJELENT! KODOLÁNYI-féle MEGJELENT!

GAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR

47-ik évfolyama a szokott csinos kiállításban, de az eddiginél sokkal bővebb és változatosabb tartalommal.

Ára ajánlott postai széküldéssel K 3.25.
 Utánvétel küldve 20 fillérel többé kerül.

Megrendelhető a „GAZDASÁGI LAPOK” kiadóhivatalában, Budapest, Múzeum-körút 7.

Milyenek a HALDEK-féle répamagvak?

BUCHHALTER DÁVID

Bérgazdaságra Detektenger,
u. p. Abauj-Bakta.

Detektenger, 1906. decz. 16.

Tekintetes *Haldek Ignác* urnak
magnagykereskedő

Budapest.

Van szerencsém b. tudomására hozni, ez évben Uraságotól rendelt répamag a lehető legjobban bevált, mondhatom 40 éve, hogy gazdálkodom, ilyen jól még soha nem vált be, a miért is minden gazdálkodónak az Öntől való magot bizvást ajánlhatom.

Kiváló tisztelettel

Buchhalter Dávid.

Baranya-Mágócs, 1906. decz. 24.

Tekintetes

Haldek Ignác urnak
magnagykereskedő

Budapest.

Értesitem, hogy az idei répamaggal teljesen meg voltam elégedve.

Kiváló tisztelettel

Honig Dávid.

HÜBNER ERNŐ

Tiribes,
u. p. N.-Bátony, Heves m.

Tiribes, 1906.

Tekintetes *Haldek Ignác* urnak

Budapest.

B. levelére válaszolva van szerencsém értesíteni, hogy az idén küldött répamaggal meg voltunk elégedve, amennyiben ugy csiraképessége, mint utána eredő termés kielégítő volt. Ennek folytán a jövő évre is szükségletünket annak idején Önnél fogjuk rendelni.

Tisztelettel

Tiribis Bérgazdaság.

Hari, 1906. decz. 27.

Tekintetes *Haldek Ignác* urnak
Budapest.

Ebben az évben hozott répa, luczerna és lóheremag kitűnően bevált és jövőre is szükségletem Uraságotól fogom beszerezni.

Kiváló tisztelettel

Kovács Pál.

HENZ ÖDÖN ÉS FERENCZ

Németsürű bérgazdaság,
u. p. Adoncs.

Németsürű, 1906. decz. 16.

Tekintetes *Haldek Ignác* urnak

Budapest.

Az Öntől hozott Mammuth répamaggal teljesen meg voltam elégedve. A mag egyenletesen csirázott, csiraképessége nagy %-ot mutatott.

Tisztelettel

Henz Ferencz.

Budapest, 1906. decz. 18.

Tekintetes *Haldek Ignác* ur
magnagykereskedésének

Budapest.

Szállított répamag kifogástalan csiraképességgel, fajnak megfelelő volt.

Tisztelettel

Mándy Béla.

Nagyoroszi, 1906. decz. 17.

Tekintetes

Haldek Ignác urnak

Budapest.

Öntől vásárolt burgondia maggal nagyon meg vagyok elégedve, kitűnő termésem volt.

Kiváló tisztelettel

Podhragyay Mihály.

CZOGHER GYULA

Rába-Szent-Mihály
u. p. Rátót, Pestmegye.

Rába-Szent-Mihály, 1906. decz. 17.

Tekintetes

Haldek Ignác urnak

Budapest.

Tudatom, hogy a küldött répamagfélékkel nagyon meg voltam elégedve.

Tisztelettel

Czocher Gyula.

Tokaj, 1906. decz. 14.

Tekintetes

Haldek Ignác urnak

Budapest.

Értesitem, hogy a folyó évben küldött répamaggal teljesen meg vagyok elégedve, csiraképessége kitűnő.

Tisztelettel

Krajnyók Géza.

Haldek magnagykereskedése

JÓZSEF FŐHERCZEG Ó CS. ÉS KIR. FENSÉGE UDV. SZALLITOJA

Budapest, VII., Károly-körut 9.

Gőzmívelés.

Nagyobb területek szántását gőzekével
hajlandó vagyok elvállalni; épügy
mélyrigólozást szőlő-telepítésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alantí címemhez forduljanak:

WOLFFERNŐ gőzszántási vállalkozó
Budapest — Kelenföld.

DRÖSSLER KÁROLY cs. és kir. szabad. gazdasági géppár

Budapest, VI. ker., Váci-kört 59. szám. Gyár: POZSONY.

Magánjárókat, gőzmoz- gonyokat, cseplőgépeket

ugy gőzmozgonyhoz, mint benzinlokomotivokhoz,

szalmakazalozókat, gőz- ekéket, vetőgépeket, bur- gonya-kiemelőgépeket

mindentéle egyéb gazdasági gépet szállít a legtekintetesebb és szállár
szokozattal, kedvező árak és fizetési feltételek mellett.

Árajánlatok és költségvetések hívatásra díjmentesen küldetnek.
Képviselőik jutányos feltételek mellett felvetetnek.

Sárga Orpingtonok

8-9 hónapos, szép, fajtisza kakasok és jerezék kaphatók

Balogh Péter aranyéremmel kitüntetett telepén
Szentendrén (Pestmegye)
Darabja 10, korona, kis törzs (4:1) 45 korona, nagy törzs 9:1 80 korona
Tenyésztojások darabja 8 korona.

Figyeljünk e védjegyre és óvakodjunk utánzatoktól.

HOMOK KINCSET REJT!

Jutalmazó mellékipar gazdák számára!
Kézi üzem! Kis befektetési tőke!

Homoktéglagyártó-gépek,
ugyszintén mindenféle eszközöket és festsőkeket,
cement-födélceserepek, cement-padló-
lapok, cementesövek, itató-vályuk, stb.

gyártásához szállít a

LEIPZIGER CEMENTINDUSTRIE Dr. Gasparly & Co.

Markranstädt bei Leipzig. Különlegességi géppár.

A mi gépeink és eszközeink övek óta vannak használatban saját cement-
áru-gyárunkban és racionális munkában bármikor megtekinthetők vásár-
lók kényeszer nélkül. Levelezés minden nyelven.

A homok megvizsgálása, munkasajtozás és minták ingyen.

Kivonatára ingyen küldjük a 84-ik számú árjegyzéket!

Vetőmagvak.

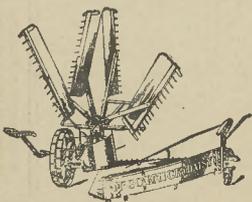
Alcsuthi tengeri, koránzó, bőtermő, 20 korona métermásánként, 10 méter-
násán felül 15 kor. métermásánként, vevő szárljában
Bácskai zab, előerdő, fehér, súlyos, bőtermő, métermásánként 21 korona,
10 métermásán felül 15 korona métermásánként, vevő szárljában.
Gomborka, métermásánként 33 korona, vevő szárljában.

Szalma, préselt huzs- és rozsszalma, 100 métermásánként waggosba rakva, vevő
szárljában 200 korona, zab és árpaszalma 80 korona,
Nád, 1000 kövönként 200 korona, sz bályosin (közvetlen vevő állomása mellett). Kivételre
vesztőhöz szállítva, vevő penyáival felb-vo, waggosonként (1000 köve) 240 korona.
Bor, saját termést emelőküti hegyi borok, 1862-1906. évekől, palaszokiban és Bordók
bár. 1904, 1905 és 1906. évi asszálit hoozaja 15 korona, 1901. évi 40 korona, 19-1.
évi 41 korona, 1899. évi 52 kor., 1-07. évi 60 kor., 1-08. évi 68 kor. Ezenkívül Bakar, Risting,
Mosler és vörös borok. Próbaminta 0-8 literes üvegben, postacímre 2-50 korona. Kivételre
árjegyzék.

Szamarak, olasz-spanyol keresztűek, 110-125 cm. magasságban, drójs 100-400
korona. Kivételre árjegyzék.

Az árak az unváltalmnak Székelyhíd (számla) az s. Á. Adáskészletűn értenek, az árak
elő egész beklüldés vagy utánvét mellett, utóbbi esetben az árúknak 1/2 része előre beklüldés
Zsákokat vevő kivételre: beszereznek a azt önköltségben szám-lyuk. Megrendelésok a be-
érkezési sorrendje szerinte fogadtatottatnak.

Gróf STUBENBERG JÓZSEF
székelyhídi uradalmanak számtartói hivatala.

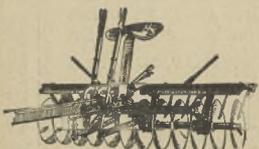
„Daisy” marokrakó aratógép.

Specziálítások:

Kévektőáratógépek
Marokrakóaratógép
Fűkaszálógépek
Aczel-szénagyűjtőgépek
Széna-forgatógép

Benzinmótorok

takarmánykamra számára és cséplőgép-
hajításra.

McCormick tárcsásborona.

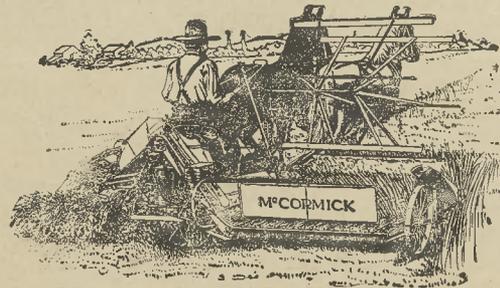
McCORMICK

Harvesting Machine Company csikágói aratógépgyár.

Magyarországi igazgatósága és főraktára:

Budapest, V., Alkotmány-u. 12.

KNECHT I. E. igazgató.

McCormick kévektő-aratógép.

„McCormick” a világ legnagyobb és legrégibb géppára.
„McCormick” a jelenkor legjobb és legmegbízhatóbb aratógépei.
„McCormick” 1907. évi modelljein ismét lényeges javítások vannak.
„McCormick” aratógépei európai viszonyoknak megfelelően
tényleg külön készülnek.

Budapesten állandó gépkiallítás!!

„Now 4” fűkaszálógép.

Specziálítások:

„Senior” tengeri ültetőgép
(autom. négyzetbe tiltet).
Tengeri-kévektőaratógép
„Ohio” tengeriszár-tépgép
(egyszeresmind szecskavágó).
Tengeri-morzsológép (erőhajtásra).

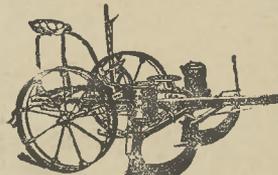
Tárcsásborona

(tarlóbantásra és lazításra).

Aczel-lókapa

(tengeri, burgonya,
takarmányrépa stb.

Rugófogás boronák

„Senior” tengeriültetőgép.